

ФАРМАЦЕВТИКА ТАРМОҒИДАГИ КЎРСАТКИЧЛАР ТАҲЛИЛ ҚИЛИНИБ, ҚЎШИМЧА ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 12 апрель куни фармацевтика тармоғини ривожлантириш масалалари бўйича йиғилиш ўтказди.

Жорий йил 21 январда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022-2026 йилларда фармацевтика тармоғини жадал ривожлантиришга оид фармони қабул қилинган эди. Унга кўра, маҳаллий дори воситалари ишлаб чиқариш ҳажмини 3 баробарга ошириш, ички бозорни таъминлаш даражасини натурал ҳажмда 80 фоизга етказиш вазифаси қўйилган.

Йиғилишда шу борада бошланган ишлар, тармоқдаги лойиҳалар ҳолати танқидий таҳлил қилинди.

Мамлакатимизда йилига 1 миллиард 600 миллион долларлик фармацевтика маҳсулотлари истеъмол қилинади. Шундан катта қисми – қарийб 1 миллиард 200 миллион долларлик маҳсулотлар импорт қилинмоқда.

Худудлар кесимида олганда, маҳаллийлаштириш даражаси мутлақо қониқарсиз. Қашқадарё, Сурхондарё, Хоразм, Бухоро ва Фарғона вилоятларида истеъмол қилинадиган дорининг атиги 2-5 фоизи маҳаллий ишлаб чиқарувчилар ҳиссасига тўғри келади.

Шу боис, Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлигида лойиҳалар билан ишлаш тизимини янгидан жорий этиш вазифаси қўйилди. Дори воситаларига талабни ўрганиб, уларни маҳаллийлаштириш чора-тадбирлари белгиланди.

Хусусан, шу йилнинг ўзида 80 миллион долларлик 34 та лойиҳа режалаштирилган. Мутасаддиларга бу борада тадбиркорларга кўмаклашиб, лойиҳаларни ўз вақтида ишга тушириш бўйича топшириқлар берилди. Йирик хорижий компаниялар билан музокаралар ўтказиб, уларнинг брендларини жалб қилиш муҳимлиги таъкидланди.

Шунингдек, Инвестициялар лойиҳа маркази томонидан яна 18 та истиқболли лойиҳа ишлаб чиқилган. Давлатимиз раҳбари уларни Ҳиндистон, Германия, Туркия, Хитой, Жанубий Корея каби давлатлар компаниялари билан ҳамкорликда ташкил этиш бўйича тавсиялар берди. Янги лойиҳаларни молиялаштириш ҳамда айланма маблағлар учун 200 миллион доллар кредит ресурслари жалб қилинадиган бўлди.

Тармоқдаги экспорт масаласи муҳокама қилинар экан, унинг катта қисми Тошкент шаҳри, Тошкент ва Сирдарё вилоятларидан бўлаётгани, қолган худудларда бу кўрсаткич анча паст экани кўрсатиб ўтилди. Янги лойиҳалар натижасида фармацевтика маҳсулотлари экспортини кескин ошириш мумкинлиги қайд этилди.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда Молия вазирлигига юртимизда талаб юқори бўлган 120 турдаги дори воситаларини маҳаллий ишлаб чиқарувчилардан 3 йил муддатга кафолатли харид қилиш бўйича кўрсатма берилди. Бунда, айниқса, онкология, гематология, эндокринология ва вирусли касалликлар учун дорилар нархини арзонлаштириш кераклиги таъкидланди.

Йиғилишда маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Бугунги кунгача дори ва тиббий воситалар ишлаб чиқариш учун қўшилган қиймат солиғидан озод этиладиган хомашёлар рўйхати бешта идора томонидан тасдиқланар эди. Эндиликда бу рўйхат учта – Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Божхона қўмитаси ва Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги томонидан тасдиқланиши белгиланди.

Шунингдек, энди маҳаллий корхоналарнинг "GMP" сертификатини олиш билан боғлиқ харажатлари Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги томонидан қоплаб берилади. Корхоналарни модернизация қилишни молиялаштириш Тўғридан-тўғридан инвестициялар жамғармаси иштирокида амалга оширилади.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва вилоят ҳокимларига 80 та туманни доривор ўсимликларни етиштиришга мослаштириб, плантациялар ташкил этиш топширилди.

Бу тажрибани кенгайтиришда кооперация ва оилавий тадбиркорлик учун назарда тутилган барча имтиёз ва молиялаштириш тартиблари татбиқ этилади.

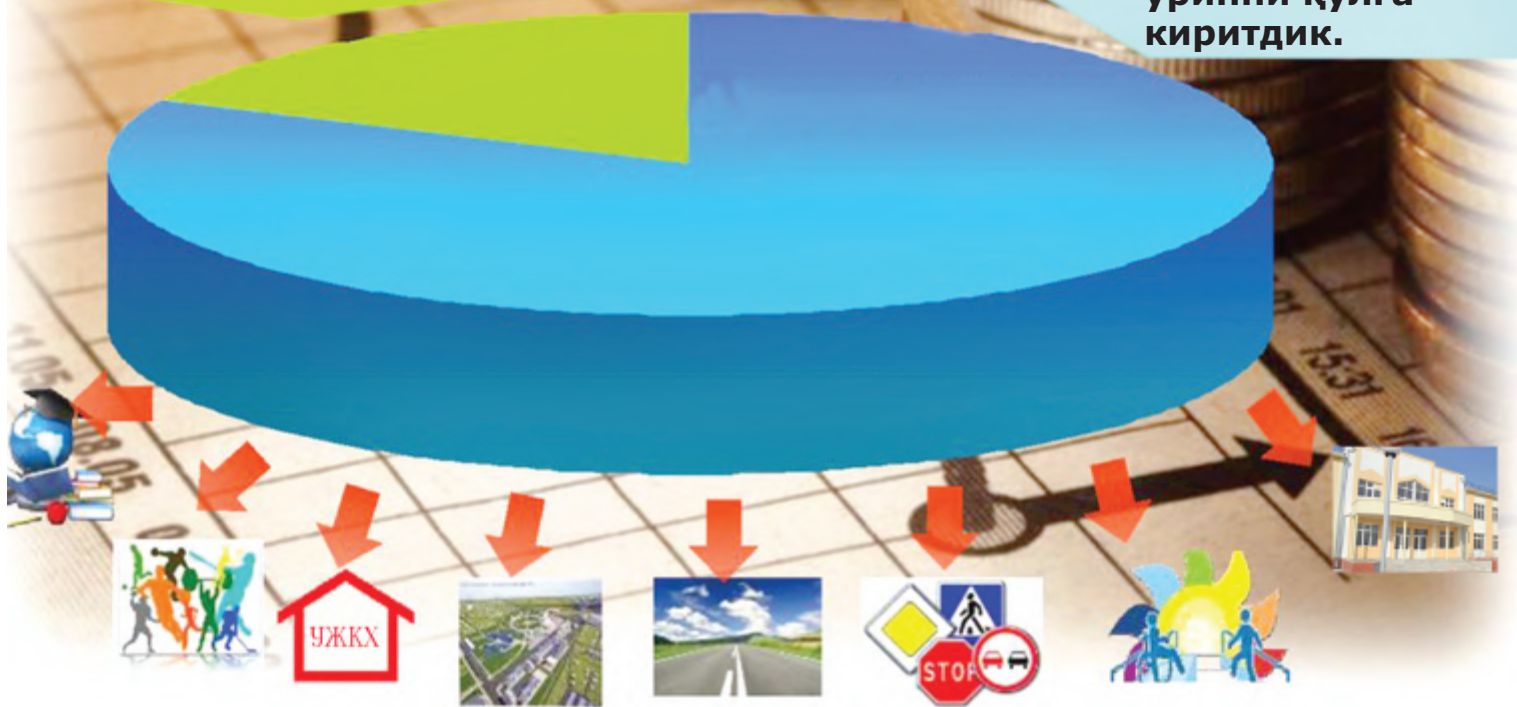
Қайд этилганидек, доривор ўсимликларни қайта ишлайдиган корхоналар 2025 йил 1 январга қадар ускуна ва эҳтиёт қисмлар, хомашё импортида божхона божидан озод қилинади. Уларга тайёр маҳсулотлар экспорти учун транспорт харажатларининг 50 фоизгача қисми қоплаб берилади, ҳар 10 гектар плантацияларга сув чиқариш учун 600 минг сўмдан субсидия ажратилади, доривор ўсимликлар плантацияларига бошқа турдаги қишлоқ хўжалиги экинларини жойлаштиришга йўл қўйилмайди.

Давлатимиз раҳбари доривор ўсимликлар кластерлари ташкил этиш, худудлардаги олий таълим муассасаларида фармацевтика бўйича факультетлар очиш таклифларини қўллаб-қувватлади.

Йиғилишда муҳокама қилинган масалалар юзасидан мутасаддилар, соҳадаги етакчи корхоналар раҳбарлари ва доривор ўсимлик етиштирувчи тадбиркорлар сўзга чиқди. Президентимиз уларнинг таклиф ва ташаббусларини амалга ошириш бўйича кўрсатмалар берди.

Биргина Қоровулбозор туманида 431 та ташаббус тасдиқланди. Мазкур ташаббуслар учун 2,12793 млрд. сўм маблағ ажратилди. 10 кунда 1000 та овоз йиғилди.

2351 та овоз билан туманда биринчи ўринни қўлга киритдик.

О Р Е Н

„ТАШАББУСЛИ БЮДЖЕТ“

ЛОЙИХАСИ ЎЗГАРИШЛАРГА ТАЙЁР ЭКАНИМИЗНИ ИСБОТЛАДИ

2-3 йил олдин Давлат бюджетининг маълум қисми фуқаролар орасида овоз йиғиш орқали тақсимланади, дейилса, анча оптимист киши ҳам ишонишга қийналарди. Лекин ҳозир бу реаллик. Яхшиям шундай.

„Ташаббусли бюджет“ лойиҳасининг ичида юриб, жамоатчилик билан биз учун ноанъанавийроқ мулоқот – овоз йиғиш қозонида қайнаган, амалдор бўлмаган ака-укаларимиз, опа-сингилларимизнинг фикрлари, бошидан

ўтказганларини эшитиб, бирдан хурсанд бўласан.

Хурсандчиликка жиддий, айтиш мумкинки, тарихий сабаб бор. Очiq бюджетга давлат институтлари аралашмади, таниш-билишчилик амал қилмади, катталар йўл-йўриқ ҳам кўрсатмади. Ҳаммасини маҳалланинг, қишлоқларнинг пасту баланд уйларида бировга билиниб, бировга билинмай яшаб юрган „оддий“ юртдошларимиз амалга оширди.

Давоми 2-бетда. ▶

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН БОЗОРЛАРИДА НИМА ГАПЛАР?

4 САҲИФА

ШУКРОНАЛИК
ҲИССИ КУЧ БЕРАДИ

8 САҲИФА

ОРЕН

„ТАШАББУСЛИ БЮДЖЕТ“
ЛОЙИХАСИ ЎЗГАРИШЛАРГА ТАЙЁР ЭКАНИМИЗНИ ИСБОТЛАДИ

2022 йил 2 апрель, тунги соат 00:00.
„ТАШАББУСЛИ БЮДЖЕТ“ ЛОЙИХАСИДАГИ
ТАШАББУСЛАР УЧУН ОВОЗ БЕРИШНИНГ
ОХИРГИ НУҚТАСИ. ПРЕЗИДЕНТИМИЗНИНГ
ТЕГИШЛИ ҚАРОРИ АСОСИДА ФУҚАРОЛАР
БЮДЖЕТНИ ШАКЛЛАНТИРИШ
ЖАРАЁНЛАРИДА ҚАТНАШИШ УЧУН
ЯРАТИЛГАН ИМКОНИАТДАН САМАРАЛИ
ФОЙДАЛАНДИ. ОВОЗ БЕРИШ ЖАРАЁНЛАРИ
ҚИЗГИН ВА МУРОСАНИЗ КЕЧДИ.

Лойиҳа шартига кўра, 18 ёшдан катта бўлган ташаббускор фуқаролар (бир киши ёки гуруҳ бўлиб) лойиҳа таклиф қилишлари керак. Ушбу лойиҳалар экспертизадан ҳамда саралашдан ўтказилади. Кейинчалик оммавий овоз беришга қўйилади. Энг яхши лойиҳалар молиялаштирилади.

Туманлар (шаҳарлар) ҳокимиятлари аҳоли маҳалла, ОАВ, «Очиқ бюджет» портали ва бошқа манбалар орқали лойиҳа бўйича ариза топширишнинг тасдиқланган мезонлари ва муддатлари ҳамда бошқа шартлари ҳақида хабардор қилишлари керак. Лойиҳалар бўйича аризалар йилига икки марта, яъни февраль ва июль ойларида топширилиши мумкин.

Жорий йил бошида топширилган аризалар саралаб олинди ва оммавий овоз бериш жараёнидан ҳам муваффақиятли ўтказилди. Эътиборлиси, барча фаол фуқаролар ғолиблик учун астойдил кураш олиб борди. Қонунда таққиланмаган йўлларнинг ҳаммасидан фойдаланилди.

Шарофат ЮЛДАШЕВА,
„Тинчлик“ МФЙ фаоли:

— Бухоро вилоятининг Қоровулбозор туманида ҳам жорий йилнинг 2 февралдан 22 февралга қадар аҳоли томонидан очиқ бюджет порталига ташаббуслар берилди. Тadbирнинг иккинчи қисмида портал муҳокамаси ташкил этилиб, унда иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олиш имконига эга бўлди. Туманда 431 та ташаббус тасдиқланди. Мазкур ташаббуслар учун 2,12793 млрд. сўм маблағ ажратилди. Албатта, ушбу ташаббусларнинг кўпи йўллар, таълим муассасалари, бюджет ташкилотларини таъмирлаш, болалар майдончаси қуриш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, автотураргоҳ қуриш каби таклифлардан иборат

эди. Ҳаттоки, аҳолидан уйлари таъмирлаш бўйича ташаббуслар ҳам билдирилди.

Китоб мутолаасини яхши кўраман. Президентимизни кўйидаги фикрлари мен учун шир: „Дунёдаги ҳар қайси давлат, ҳар қайси миллат биринчи навбатда ўзининг интеллектуал салоҳияти, юксак маънавияти билан қудратлидир. Бандай энгилмас куч манбаи эса — китоб ва кутубхоналарда“.

Бу гаплардан руҳланиб, аҳоли, айниқса, ёшларни китобхонликка кенг жалб қилиш мақсадида кутубхонани янги адабиётлар билан таъминлаш ташаббусини билдирдим. Ниҳоят, 5 мартдан ҳаяжонли, жўшқин давр, овоз бериш жараёни бошланди. Туман аҳолиси, кенг жамоатчилик бирлашди, жипслашди. 431 та ташаббус орасидан ғолибликка эришиш учун ҳаракат қилдик.

Аҳолининг холисона фикрини олдик, „Сиз китоб ўқийсизми?“, „Қайси асарни ёқтира-сиз?“, „Қайси соҳага оид адабиётлар қизиқтиради?“, „Фарзандингиз китоб ўқишини хоҳлайсизми?“, „Охириги ўқиган китобингиз?“, „Фарзандингизга китоб ўқиб берайсизми?“ сингари саволлар билан муносабат қилдик.

Овоз тўплаш жараёнида тарғибот билан бирга китобга қизиқишни уйғотиш, одамларнинг молиявий, ҳуқуқий саводхонлигини оширишга қаратилган тadbирлар ҳам ўтказилди.

Бир нарсани очик тан оламан. Қариндошларга кўнғироқ қилиб, ташаббусимиз учун овоз беришларини ҳам сўрадим. Биласизми, уларнинг аксарияти аллақачон овоз бериб бўлган экан. Ишим у қадар ўхшамаганидан биров ҳафсаласизликка ҳам тушдим, тўғриси. Лекин, барибир, одамлардаги дахлдорликни кўриб, қувондим. Атрофимга яна 12 кишини йиғиб, маҳаллама-маҳалла юриб, лойиҳамиз учун овоз йиғдик. Ҳар қадамда хаёлимда шу эди. Бозорга борамизми, одамлар гавжум

жойгами, хуллас, таниш-нотаниш ҳаммадан овоз йиғишга уриндик.

Ҳарбий қисмда тadbир ташкил этилишини эшитиб, ҳамкорлик қилдик. У ерда ҳам сўронома ўтказдик. Юртимиз посбонларининг бўш вақти у қадар кўп бўлмаса-да, китобга бўлган меҳри, мутолаа учун вақт топишга уринишларини эшитиб, тўғри йўлда эканимизни ангадик. Яхши китоблардан улар ҳам жон-жон, деб фойдаланишини айтишди.

Шундай қилиб, овозлар сони анча кўпайди. Лекин, барибир, ҳаловат йўқ, денг. Туманимиз у қадар катта бўлмагани учунми ташкилотлар ҳам кўп эмас. Иккониятимизни жазони ижро этиш муассасасида ҳам синаб кўришга аҳд қилдик. У ерда ҳам анча-мунча овоз тўпладик. Бу жараён чинакам кураш эди.

Бизнинг ташаббусдан ҳам муҳимроқ кўринган лойиҳалар борлиги боис, ғолиб бўлишга ишончимиз мустаҳкам эмасди. Аммо умид узмадик... Биз интиқлик билан кутган 1 апрель. Асаб торларини чертиб ўтган 28 кун ҳам ортда қолди. Овоз бериш жараёни яқунланди. Натижага эришдик. 431 та ташаббусдан тўртинчи ўринни қўлга киритиб, 55 миллион сўмга кутубхонани янги адабиётлар билан бойитадиган бўлдик. Албатта, бу кунга етишнинг ўзи бўлмади. Бунда қадрдонларим, дўст-биродарларим ва албатта аҳил, бирдам китобсевар тумандошларимнинг ҳиссаси катта!

Иzzатбек МУСАЕВ,

„Бўстон“ МФЙ фаоли:

— „Бўстон“ МФЙдаги „Ёғду“ кўчаси 1992 йилда очилган. Ушандан буён асфальт қилинмаган эди. Шу кўчани асфальтлаш, одамларнинг мушкулларини осон қилиш ҳақида анчадан бери ният қилиб юрардим. Ушбу лойиҳа ҳақида эшитганимда, қалбимда бир умид пайдо бўлди. Жорий йил январий ойининг бошлари эди. „Open budget“ порталига кирдим. Шунда 2021 йилда рўйхатдан ўтиб қўйганим ёдимга тушди. Уша вақтда 3-4 тагина лойиҳа бор эди. Мен ҳам узоқ йиллардан буён ўйлаб юрган масалани ташаббус сифатида киритдим. 10 кун ичида лойиҳам тасдиқлангани ҳақида хабар почтага юборилди.

Шундан сўнг одамларга тушунтиришга уриндим. Бунинг учун 4 нафар фаол йиғитни атрофимга йиғдим, бундай ишларни ёшлар кўпроқ тушунади. Уларнинг кўмагида одамларнинг рўйхатини шакллантириб олдик. Хонадонма-хонадон юриб, ҳар бир фуқарога

мазкур лойиҳа ва унда ғолиб бўлиш учун овоз бериш кераклиги ҳақида тушунтирдик. Одамлар орасида бизнинг ҳаракатларимизга нисбатан негатив фикр билдирувчилар ҳам бўлди. Кўчамиздаги 90 фоиз аҳоли бизга ишонч билдирса, 5 фоизи иккиланди, 5 фоизи умуман қарши чиқди. „Интернет орқали овоз бериш билангина ҳал бўлиб қоладиган масала эмас, бу иш бермайди“, дейдиганларнинг фикрини ўзгартириш учун астойдил кураш олиб бордик. Мақсадимиз бизга эргашган 90 фоиз одамнинг фикрини ўзгартириб юбормаслигини таъминлаш эди.

Овоз беришнинг дастлабки кунларида портал жуда секин ишлади. Кўндузлари овоз бериш жуда қийинчиликларни юзага келтиргани сабабли, кечаси 12 дан то тонгги 3 га қадар овоз бердик. Бунинг учун одамларни оголантирдик. Уларга тун ярмида кўнғироқ қилишини ва жараёнда қатнашиш кераклигини тушунтирдик. Барака топишсин, рози бўлишди. Дастлабки 5 кун шу шаклда ишладик. 110 та овоз тўплашга эришдик ва шунинг ўзидаёқ туманда биринчи ўринга кўтарилди олдик.

Кўнгилли йиғитлар кўмагида 10 кунда 1000 та овоз йиғилди. Лекин бу ҳам етарли эмасди. Бозорларга, савдо дўконларига чиқиб тарғиботи бошладик. Одамлар гавжум жойларга кўчамизни асфальтлаш учун овоз бериш жараёни кетаётгани ва қўллаб-қувватлашни истаганлар кўрсатилган рақамга кўнғироқ қилиши мумкинлиги билдирилган афишалар ёпиштириб чиқдик. Тез орада одамлар лойиҳани тушуниб етди ва овозлар сони ортиб борди. 2351 та овоз билан туманда биринчи ўринни қўлга киритдик. Натижалар эълон қилинганда кўчамизда байрам бўлиб кетди. Ҳамма бир-бирини табриклади. Бир неча соат ичида аҳоли йиғилиб, салот шоу уюштирилди. Мақсадимизга эришганимизни нишонладик.

Кўчамиздаги 2 километр йўлни асфальтлаш учун 480 миллион сўм маблағ ажратилиши белгиланган. Тендерда иштирок этадиган қурувчилар келиб, ўрганиб кетди. Ҳокимият мутасаддилари тўлиқ ва мустаҳкам асфальт ётқизишига ваъда берди. Агар маблағ етмай қолса, кўшимча сўмма ажратилиши ҳам белгиланган экан. Катта умид билан ғолиблик учун курашган „Ёғду“ кўчаси аҳолиси 30 йиллик орузи амалга ошишини икки ҳисса ҳаяжон билан кутмоқда.

Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА,
„Ўзбекистон овози“ муҳбири.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ВА БАҲОР

Жамиятимизда кимдан ким қарзга пул, қўшнидан сут-қатик, тўртта нон, ана боринг, уятли меҳмон келганда гўшт сўраш мумкин, лекин овоз сўраш, муносабат, қўллов сўраш ноқулайроқ вазиятга туширади. Айниқса, суяги совет даврида қотган кишилар, дунёни ижтимоий тармоқдан иборат деб тасаввур қиладиган ёшлар „овозингиз керак“, деган қақриқнинг қанчалик табиийлиги ва жиддийлигини тушунишга қийналади. Лекин лойиҳада ғолиб бўлган маҳаллаю кўчаларда байрам юзага келгани уларнинг ҳам кайфиятини ўзгартиргани, суягига таъсир қилгани эҳтимол. Шу тарзда сезилиб-сезилмасдан, бу лойиҳа, кўп-кўп яхши лойиҳалар билан қўшилиб, жамиятимизга, маҳаллаларга демократик файз олиб кирди. Сурхондарёга борганда мол бозорида овоз, қўллов сўраб юрганларни кўрдик, очиги, бир бошқача бўлиб кетдик. Бизда ҳам бўлар экан.

Тараққиёт стратегиясининг шу йилга мўлжалланган йўл харитасида маҳалла институтини ривожлантириш

бўйича бир неча туман вазифа белгиланган. Шуларнинг ичида қизиқарлиларидан бири маҳалла раисига ишончсизлик билдирилиши масаласи. (Йўқ, гап кимнидир ишдан четлатиш ҳақида эмас — ҳамма раисларимизнинг юзи ёруғ бўлаверсин.) Гап — бу жараён фуқаролар орасида соғлом мунозара, демократик ҳамжиҳатлик муҳитини аввал тақозо қилиши, кейин мустаҳкамлашида. Маҳаллаларда одамларнинг ўзгаришларга иштиёқмандлигидан сезиш мумкинки, эртага бу институт ишлаб кетади. Қанчадир маҳаллада биров ишдан кетиб, ўрнига бошқа биров келар, энг асосийси, бу ҳолат маҳаллада қандай содир бўлишида, оталар чопонининг чангини қоқиб, муносабатини билдириш учун маҳалла идорасига қараб юришида.

Сиёсий партия фаолияти бўйича турли тadbирларда қатнашилганда қандайдир тушуниш, тушунтириш қийинроқ бўлган кайфият илганда, нима дейилса экан, сиёсий-ҳуқуқий уятчанлик сезилади. Очиқ бюджетга овоз тўплаш пайтидаги ҳайрон қараб, бирдан рад этишлар аввалдан ана шу уятчанлик ҳиссидан бўлса

» ДАВЛАТ,
АМАЛДОРЛАР
ҚАТЪИЯТ,
ҚАНЧА ҚИСТОВ
ОРҚАЛИ
ФУҚАРОЛАР
БИЛАН
МУЛОҚОТНИ
ЙЎЛГА ҚЎЙИБ
ОЛДИ.

керак. Маҳаллаларда шаффоф, демократик лойиҳалар амалга оширилиши, табиий мулоқот пайдо бўлиши бу ҳисни тез даволаса керак.

Давлат, амалдорлар қатъият, қанча қистов орқали фуқаролар билан мулоқотни йўлга қўйиб олди. Икки томоннинг кўнгли анча ёзилди, тушуниш ҳам бўляпти. Энди фуқаролар, „оддий“ одамлар бир-бири билан об-ҳаво, тўй-маракано нарх-наводан бошқа мавзуларда ҳам кенгроқ

гаплашишга ўтмоқда. Табиий ва кучли демократик кадриятлар амалдор билан фуқаро ўртасида мулоқот, мунозаралардан кўра, фуқаро билан фуқаро ўртасидаги муносабатда чуқурроқ илдиз отади. Фуқаро билан фуқаро демократик мунозарая мулоқотга киришса, муносиб маҳалла раисини сайлай олади ва ишончсизликни ҳам қонуни, қоида билан билдира олади.

Маҳаллалар йиғилиб, туман, шаҳар бўлади. Тараққиёт стратегиясида ҳокимликлар ва халқ депутатлари Кенгашлари ваколатларини қайта кўриб чиқиш, алоҳида қонунлар қабул қилиш, ҳокимликка номзодлар кенгашлар олдида дастурини тақдим этиши, ҳокимликларга ҳудуд бўйича мустақил қарорлар чиқариш учун кенгроқ ваколатлар бериш каби янада муҳим, қизиқарли вазифалар белгиланган.

Шуниси борки, бу босқичдаги гаплар маҳалладагидан анча жиддийроқ. Аслида сирли-синаотли ҳеч нарса йўқ. Жиддийликнинг бош сабаби бу босқичдаги жараёнлардан манфаатдорлар, маслаҳатгўйликка ошиқадиганлар кўплигида. Уларнинг ичида „ҳали вақти эмас, бўлмади“, деб туриб оладиганлари ҳам бор. Лекин,

инсоният тарихи кўп исботлаган: тўғри ва табиий ғоялар барибир рўёбга чиқади.

Шу кунларда бир қанча мутахассислар мамлакатимиз мустақиллиги тарихида очик ва ёпиқроқ тарзда узоқ муҳокама қилинган мавзу бўйича ҳужжат лойиҳаларини, муҳитни ўзгартирадиган янги нормаларни ёзиб ўтирган бўлса эҳтимол. Очиқ бюджет лойиҳаси кейинги йилларда қатъий сиёсий ирода билан ўтказилаётган ислохотлар жамоатчиликнинг руҳиятини анча кўтарганини инкор этиб бўлмайдиган шаклда ва мазмунда исботлади. Шунинг учун ҳудудларда вакиллик ҳокимиятига ваколатларни назарда тутишда, оқ қозғога қалам юритишда кўнгили кенгроқ қилавериш керакдек.

Янги Ўзбекистонда демократик кадриятларни қарор топтириш, жамоатчиликда иштиёқмандликни ошириш нуқтаи назардан йил яхши бошланди. Тез орада, яқин ойлари ичида маҳаллалардаги табиий, демократик мулоқот қишлоқ миқёсидан кўтарилиб, туман, шаҳар даражасига ҳам қишини кутаверамиз бўёғига. Баҳорнинг очик ҳавоси яхши, ёқимли.

Тўлқин ТўРАХОНОВ.

ҚИЗИҚ ВА КЕРАКЛИ

КЕЧА ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНING НАВБАТДАГИ МАЖЛИСИ БЎЛИБ ЎТДИ

ЯГОНА ҲУЖЖАТ

Мажлисида депутатлар биринчи бўлиб, "Хуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги қонун лойиҳасини иккинчи ўқишда моддама-модда кўриб чиқишди. Депутатларнинг фикрича, ушбу қонун лойиҳаси билан хуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасидаги қонун ва қонуноти ҳужжатлари тизимлаштирилиб, соҳани тартибга солувчи ягона ҳужжат яратилади.

Лойиҳадаги нормалар билан вояга етмаган шахсга нисбатан хуқуқбузарлик содир этганлиги учун профилактик ҳисобга олиш ҳуқуқий таъсир чорасини қўллаш ўрнига, унинг жамиятга мослашувини таъминловчи замонавий механизм амалиётга жорий этилади, хуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда фаол иштирок этганларни рағбатлантириш тартиби ҳам белгилаб берилади.

ЕР, ЭГАЛИК ВА ОЧИКЛИК

Мажлисида иккинчи бўлиб, "Ер муносабатларида тенглик ва шаффофликни таъминлаш, ерга бўлган хуқуқларни ишончли ҳимоя қилиш ва уларни бозор активига айлантириш тизими такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳам муҳокамалар марказида бўлди. Таъкидланганидек, ер участкаларини ажратишнинг барча учун тенг, шаффоф ва бозор тамойилларига асосланган тартибини жорий этиш, ерга оид мулкий ҳақда хуқуқий муносабатларда барқарорликни таъминлаш, ерларни муҳофаза қилиш, ер эгаларининг мулкий хуқуқларини кафолатлаш устувор масалалардан саналади.

Таклиф этилаётган ушбу ҳужжат билан 4 та кодекс, 22 та қонунга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш назарда тутилмоқда. Хусусан, 10 та қонун ҳужжатидан ер участкалари мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик, доимий эгалик, вақтинча фойдаланишга берилши назарда тутилган қоидалар чиқарилмоқда. Депутатларнинг таъкидлашича, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши орқали барча қонун ҳужжатларидаги ерга оид нормаларнинг ўзаро мувофиқлиги, хуқуқий қўллаш амалиётининг ягоналиги, энг муҳими, ер участкаларини ажратишда шаффофлик таъминланади. Қизғин баҳс-мунозалардан сўнг ушбу қонун лойиҳаси депутатлар томонидан қабул қилинди.

"ЯНГИ" ЎҒРИЛАРГА "ЯНГИ" ЖАЗОМИ?

Ялпи мажлисида учинчи бўлиб, "Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексида ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси иккинчи ўқишда моддама-модда кўриб чиқилди. Қонун лойиҳаси билан ахборот-коммуникация тизимлари орқали ўзганинг мол-мулкни талон-торож қилиш билан боғлиқ ўғрилик жиноятларини содир этганларга нисбатан жазо чоралари кучайтирилмоқда. Яъни, ахборот технологияларидан ёки электрон тўлов воситаси ёхуд масофавий хизмат кўрсатиш тизимидан фойдаланиб содир этилган фибрибгарлик жинояти учун жавобгарликни Жиноят кодекси 168-моддасининг учинчи қисмига оғирлаштирувчи ҳолат сифатида киритиш назарда тутилмоқда.

ДАЛИЛЛАР ЭЛЕКТРОН ҲАМ БЎЛАДИ

Мажлисида кўриб чиқилган наватдаги ҳужжат "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси бўлди.

Қонун лойиҳаси билан процессуал кодексларни такомиллаштириш, суд амалиётдаги муаммоларни бартараф этиш мақсадида Жиноят-процессуал кодекси, Фуқаролик-процессуал кодекси, Иқтисодий-процессуал кодекси, Маъмурий суд ишларини юритиш тўғрисидаги кодексларга ҳамда "Суд экспертизаси тўғрисида"ги қонунга тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритилмоқда. Яъни, жиноий, фуқаролик ва иқтисодий суд ишларини юритиш жараёнида электрон далиллардан фойдаланишнинг хуқуқий асоси ва тартиби белгиланмоқда.

Хусусан, лойиҳа билан Жиноят-процессуал кодексидаги электрон далиллардан фойдаланишнинг хуқуқий асослари киритилмоқда. Унда электрон далилларга қандай ҳужжатлар, маълумотлар киритилиши назарда тутилмоқда. Яъни, овозли ёзувлар, видеоёзувлар, кинотасвир ва фотосуратлардан иборат маълумотлар электрон далиллар ҳисобланиши назарда тутилмоқда.

Қонун лойиҳаси депутатлар томонидан биринчи ўқишда концептуал жиҳатдан қабул қилинди.

Ялпи мажлисида, шунингдек, "Электрон рақамли имзо тўғрисида"ги қонун лойиҳаси биринчи ўқишда кўриб чиқилиб, концептуал жиҳатдан қабул қилинди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Ахборот хизмати хабарларидан.

Дилбар МАМАДЖАНОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутаты, ЎзХДП
фракцияси аъзоси:

13-aprel, chorshanba, 2022-yil.
№15 (32709)

МАҲАЛЛА ЎЗГАРСА, ЖАМИЯТ ЎЗГАРАДИ

— 2022 йилга ном бериб, энг муҳим вазифарларни белгилашда нега айнан маҳаллага эътибор қаратилганини тушуниш учун узоққа бориш шарт эмас. Бунинг мазмуни оstonамизда, кўчамиз, маҳалламиздаги одамлар ва хонадонларда.

Жамоа бўлиб, бир маҳалла бўлиб яшаш туйғуси қадим-қадимдан халқимизнинг миллий турмуш ва тафаккур тарзига айланган кетган ижтимоий ҳаётнинг ҳам узвий қисми сифатида катта бир маънавий қадрият, деб қаралган. Президентимиз томонидан 2022 йил – «Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла йили» деб эълон қилинди ҳамда дастур ишлаб чиқилиб, ижроси таъминланмоқда.

Маҳалла ҳаётимизга дахлдор бўлган барча масалаларни ҳал этишда халқ ва давлатни бири-бирига яқинлаштириб, муносабатларни тартибга солувчи муҳим тузилмага айланмоқда. Бугун маҳаллага бўлган эътибор тубдан ўзгариб, маҳалла халқ билан бевосита ишлаш, очик мулоқот қилишнинг энг самарали механизмига айланди, десак муболага бўлмайди.

Маҳаллабай ишлаш тизимининг ташкил этилгани ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришда, ўсиш нуқталарини аниқлашда катта роль ўйнамоқда. Айнан шу бўгин орқали кўплаб муаммолар ўз ечимини топиб, аҳолининг турмуш даражасини янада яхшилаш чоралари кўрилмақда.

Ҳоким ёрдамчиси институтининг ташкил этилиши ҳам маҳаллаларимизда камбағалликнинг олдини олиш бўйича ишларни жойларнинг ўзида ҳал қилиш, аҳолини даромадга ўргатиш, ҳудудларни ривожлантириш ва энг муҳими, ишсизликни камайитириш каби мақсадларни мужассам қилгани билан аҳамиятлидир.

«Инсон қадри учун», деган эзгу ғоя асосида аҳолининг эҳтиёжманд қатлами ҳар томонлама қўллаб-қувватланаяпти. Ижтимоий муҳофаза бўйича дафтарлар ташкил этилиб, давлат томонидан кўмак берилаяпти.

Айрим фуқаролар қўлида гулдай хунари бўлса-да, баъзи ҳолларда уни ривожлантириш учун қандай йўл тутишини билмай қолади. Шу ва шунга ўхшаш муаммоларга самарали ечим топиш, маҳаллада истиқомат қилувчи аҳолининг оилавий тадбиркорлигини ривожлантириш, жумладан, уларнинг хўнарандчилик, касаначилик, томорқадан самарали фойдаланиш, кичик ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш ва бошқа турдаги

фаолиятини йўлга қўйиши учун оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида кредитлар олишда ҳоким ёрдамчилари уларга яқиндан кўмак бериши бошлади.

2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегиясини «Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла йили»да амалга оширишга оид Давлат дастурида ҳоким ёрдамчилари фаолиятини самарали йўлга қўйишга кўмаклашишга оид концепцияни ишлаб чиқиш белгилаб берилган.

Мазкур ҳужжатга кўра, ҳоким ёрдамчилари ўзларига қарашли маҳалла ҳудудиде, шу жумладан, давлат-хусусий шериклик асосида спорт ва маданий иншоотлар, ижодий клублар, бандликка кўмаклашиш ва ўқитиш марказлари, тадбиркорлик объектлари каби инфратузилмани яратишга ўз ҳиссаларини кўшишлари назарда тутилади.

Маълумки, кўплаб маҳаллаларимизда йиллар давомида бўш турган бино ва иншоотлар мавжуд бўлиб, фойдаланилмастан турибди. Эндликда ёшлар бандлигини таъминлаш, касб-хўнарга ўқитиш ва бўш вақтини мазмунли ўтказишлари учун ҳоким ёрдамчилари маҳалладаги бўш бино ва ер майдонларини аниқлайди. Ундан самарали фойдаланиш бўйича тегишли ташкилотларга таклифлар киритиш билан биргаликда давлат-хусусий шериклик асосида уларни белгиланган тартибда тадбиркорлик субъектларига ажратиш таклифни билдиради. Бу эса ҳудудларда тадбиркорликни ривожлантиришда муҳим ўрин тутди.

Мамлакатимиз аҳолисининг 30 фоизи 14 дан 30 ёшгача бўлган ёшлардир. Уларнинг таълим олиши, касб-хўнара эгаллаши учун замонавий шароит ва имкониятлар яратилмоқда. Шу билан бирга, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш ташкил этиш долзарб масала ҳисобланади. Ёшлар қанчалик маънавий баркамол бўлса, турли ёт иллатларга қарши иммунитетини ҳам шунча кучли бўлади.

Шунингдек, маҳалланинг ўзида касб-хўнара ўрганишлари учун шароитларини яратилиши, бўш вақтларини мазмунли ўтказишлари учун спорт майдончалари қуриш, маданий ҳордиқ чиқаришлари учун маданий ўчоқларининг очилиши ёшларимизни зарарли одатлардан ҳимоялаш билан бирга, маҳалла ёшларини бир-бири билан янада аҳил бўлишига сабаб бўлади.

Кейинги йилларда маҳалла раислари нуфу-

зини оширишга эътибор қаратилди, ваколатлари янада кенгайтиди. Маҳалла раисларига бир қатор вазифалар юклатилган. Ҳар чоракда ўз маҳалласи ҳудудидеги долзарб муаммолар тўғрисидаги маълумотларни тўплаш, йўл қурилиш, электр, газ, сув, канализация, коммунал ва ижтимоий соҳадаги муаммоларни бартараф этиш билан бирга, бугунги кунда маҳалла аҳолисининг турмуш тарзи қандай кечаяпти, нима билан нафас олаёпти, буларнинг барчасига масъул шахс ҳисобланади.

Маҳалла раиси қачон обрўли бўлади? Халқ дардини раҳбарларга лўнда қилиб қўйса ва ҳамма масала аввало, маҳаллада ҳал бўлсагина, одамлар рози бўлади ҳамда ўз маҳалласи раисига ишончи ортади.

«Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла йили»да амалга оширишга оид Давлат дастурининг 7-бандида Фуқароларнинг камида учдан бир қисми билан маҳалла раисига нисбатан ишонсизлик билдириш тартибини жорий этиш бўйича қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш белгиланган.

Унга кўра, маҳалла ҳудудидеги сайлаш ҳуқуқига эга бўлган фуқароларнинг камида учдан бир қисмининг маҳалла раисига нисбатан ишонсизлик билдириш тўғрисидаги ташаббуси ҳудудий кенгашлар томонидан фуқаролар йиғини мажлисида (фуқаролар вакиллар йиғилишида) кўриб чиқилади. Бунда ишонсизлик билдириш тўғрисидаги ташаббусни қўллаб-қувватлаган фуқароларнинг имзо варақалари фуқаролар йиғини мажлисида (фуқаролар вакиллар йиғилишида) тақдим этилади.

Маҳалла раисига нисбатан ишонсизлик билдириш тўғрисидаги қарор фуқаролар йиғини мажлисида (фуқаролар вакилларининг йиғилишида) ҳозир бўлганларнинг ярмидан кўпи ёқлаб овоз берган тақдирда қабул қилинган ҳисобланади.

Бу тартибнинг киритилиши бежизга эмас, бу жамиятимизнинг бир бўлаги ҳисобланган маҳаллаларимизнинг раисларига катта масъулият юклайди. Ҳар бир одамни рози қилишдек эзгу мақсад йўлида жонбозлик кўрсатишга ундайди.

Маҳалла ривожланса, оила фаровон бўлади, жамият янада тараққий этади. Барчамиз бу ислохотлар жараёнида фаол қатнашиб, маҳаллаларимизнинг файзи ва ободлигини ошириш йўлида сидқидилдан меҳнат қилишимиз зарур.

НУРОНИЙЛАРНИ ҚУВОНТИРГАН ҲУЖЖАТ

Дурбек ХУДОЙҚУЛОВ,
Олий Мажлис
Қонунчилик палатаси
референти:

— Узоқ эмас, яқин 5-6 йил аввал отахону онахонлар пенсия билан боғлиқ қанча бош оғриғига дуч келарди? Пенсия фақат пластикка тушарди, уни нақдлаштириш учун фалон фоиз ҳақ сўраларди. Бир ҳудудда бир ой кечикиш бўлса, бошқасида ҳолат ундан ҳам ёмонроқ эди. Ҳозир бундай ғалвалар йўқ.

Лекин, барибир, қийинчиликлар қолган эди. Хусусан, нурунийлар пенсия тўғрисида кўп сарсонгарчиликларга учраб келарди. Пенсияга чиқиш учун фуқаро меҳнат фаолияти давомида нечта ташкилотда ишлаган бўлса, ҳаммасидан қанча мuddат ишлагани, қанча маош олгани тўғрисида маълумотнома йиғиши керак бўларди.

Масалан, 30 йилда 10 дан зиёд ташкилотда ишлаганидиз. Энди пенсияга чиқишингиз керак. Югур-югур вақти келди. Бу пайтда

айрим ташкилотлар "ёпилиб" кетган бўлиши ҳам мумкин. Керакли ҳужжатларни йиғиш учун камида икки ой вақт, яна қанча вақт, қанча асаб кетади.

Президентимизнинг 2022 йил 7 апрелда қабул қилинган "Давлат пенсиялари, нафақалар, компенсациялар ва бошқа ижтимоий тўловларни тўлаш тизимини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори кўп овоздорчиликларга барҳам беради, нурунийларнинг оғирини енгил қилади.

Эндликда фақат паспорт ёки идентификация картаси асосида пенсия ва ижтимоий нафақалар тайинланади. Бунга эришиш учун вазирилик ва идораларнинг ахборот тизимлари ўзаро интеграция қилинмоқда, электрон ахборот алмашинув тизими жорий этиляпти. Янги тартибга кўра, 2022 йил 1 июлдан бошлаб меҳнат стажи, иш ҳақи, олийгоҳда ўқигани ва ҳарбий хизмат даври маълумотлари Пенсия жамғармасининг дастурий таъминоти билан боғланган ҳолда "Ягона меҳнат миллий тизими" орқали электрон тарзда олинади. Келгусида фуқароларга пенсия бўлимидаги келиш-кулиш, уларнинг электрон мурожаатлари асосида пенсия тайинлаш имконияти яратилади.

Яна бир муҳим ўзгариш — ишловчи фуқаролар томонидан ишла-майдиган турмуш ўртоғи келгусида пенсия таъминотига эга бўлиши учун ўз даромадларидан ихтиёрий равишда ҳар ойда улар учун ҳам ижтимоий солиқ тўлаб бориш ҳу-

қуқи берилди. Бу орқали, ўз наватига, оилада бола парвариши ва бошқа юмушлар билан банд бўлгани ёки турмуш ўртоғининг хоҳишига асосан, ишламаган аёллар учун келажакда пенсия олиш имконияти берилди.

Қолаверса, пенсия ва нафақалар фуқароларнинг хоҳишига кўра, доимий яшаш ёки вақтинча турган жойи бўйича тайинланиши ва тўланиши мумкин. Яъни, фуқаро вилоятда доимий яшаётган, бироқ Тошкент шаҳрида вақтинча рўйхатдан ўтган бўлса, пенсия тайинлаш ёки тўлаш учун вилоятга бориш билан боғлиқ муаммолар бартараф этилади.

Давлатимиз раҳбарининг қарорига мувофиқ, тизимда яна бир қатор қулайликлар яратилмоқда. Хусусан, 2022 йил 1 майдан "Темир дафтар", "Ёшлар дафтари" ва "Аёллар дафтари"га киритилганларга ва жазони ўтаб озодликка чиққан фуқароларга бериладиган тўловлар ҳар ойнинг 5-санасигача молиялаштирилади ҳамда АТ Халқ банкининг сайёр кассалари томонидан маҳаллаларга етказилади.

АТ Халқ банки томонидан пенсия, нафақалар ва моддий ёрдамни фуқароларга нақд пулда етказиш хизматлари учун 1 фоиз миқдорда банкка хизмат ҳақи тўлаб берилади. Эътибор қаратинг, ушбу 1 фоизни пенсионерлар тўламайди, бу бюджет ва Пенсия жамғармаси маблағларидан қоплаб берилди.

Энди пенсионерлар пластик картадаги пулини нақдлаштириш учун туман марказига бориб юри-

шига ҳам ҳожат қолмайди. Халқ банкининг сайёр кассалари маҳаллаларга бориб, хоҳловчиларнинг пулларини нақдлаштириб беради. 2022 йил 1 сентябргача эса ҳарбийлаштирилган пенсиялар тизими автоматлаштирилди ва пенсия варақаларини юритиш амалиёти бекор қилинди.

Қарор билан яна бир оғрикли масалага ечим топилмоқда. Тошкент шаҳрини ҳисобга олганда, юртимизнинг исталган туманидаги исталган банкка боринг, нақд пул олиш учун охири йўқ навбатларга кўзингиз тушади. Банкларда банккомат етишмайди, айримлари ё ишламайди, ё пули тугаган бўлади. Қарорда аҳолини банккоматлар билан қамраб олиш даражасини ошириш мақсадида 2022 йил 1 октябрга қадар хориждан 1800 та банккомат олиб келинган ҳолда, уларнинг ҳудудлар, шу жумладан, олис туманларда ўрнатилиши таъминланади.

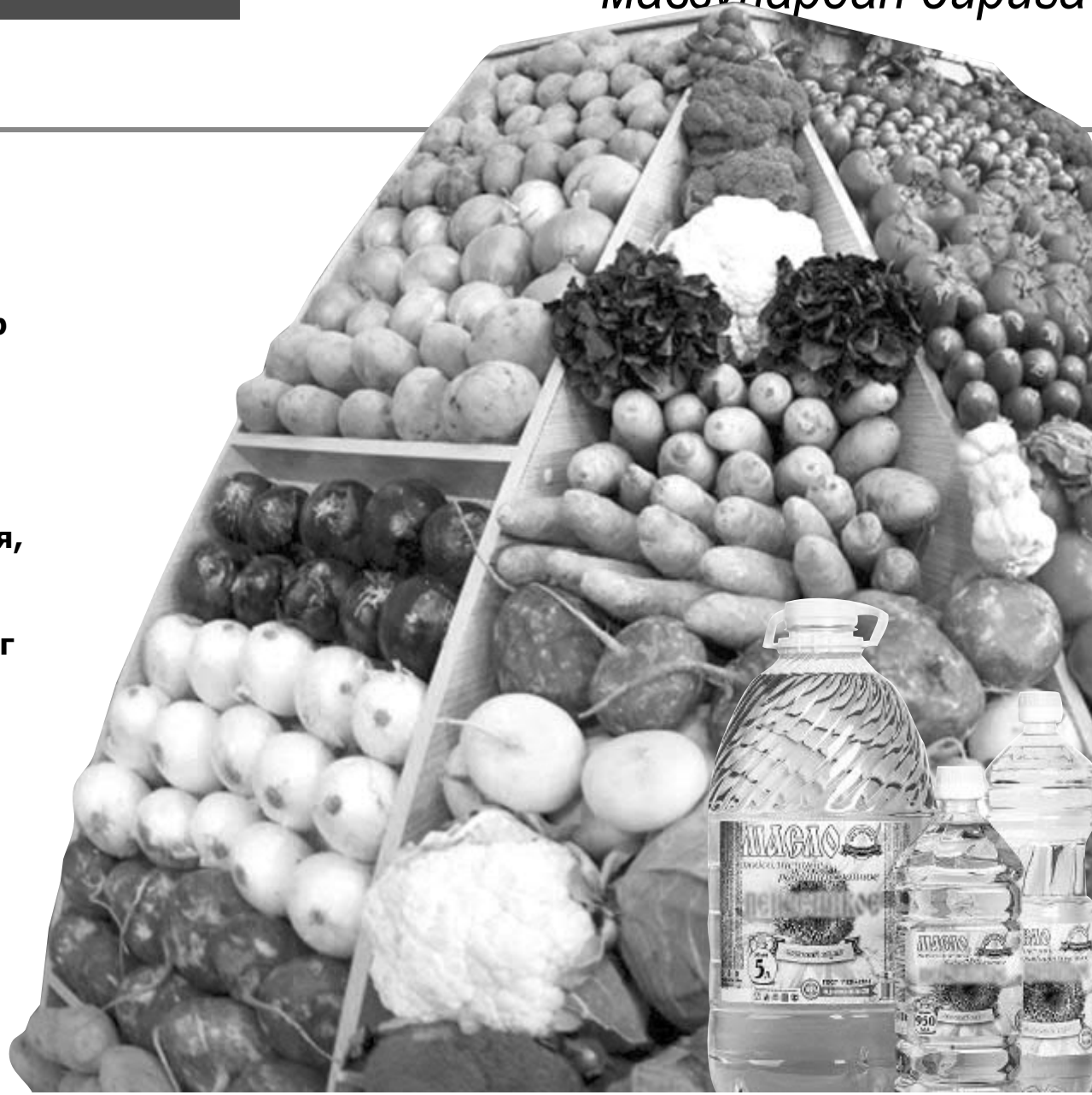
Шу билан бирга, 2022 йил якунигача пенсия ва нафақа олувчилар маблағларини масофадан бошқариш имконини берувчи банкнинг янги мобиль иловаси ишлаб чиқилади.

Қаранг, битта қарор билан қанча эски муаммолар ечим топяпти? Ушбу муҳим ҳужжатда белгиланган вазифалар ҳамма жойда ўз вақтида бажарилиши учун нафақат мутасадди ташкилотлар, шу билан бирга, вакиллик ҳокимияти, депутатлик корпуси доимий мулоқотда бўлиб талабчанликни ошириши зарур.

Бугун нарх-наво энг кўп муҳокама қилинадиган мавзулардан бирига айланди.

13-aprel, chorshanba, 2022-yil.
№15 (32709)

Дунё ҳар куни ўзгармоқда. Кейинги йилларда оламнинг турли нуқталарида нималар рўй бермаяпти?! Табиий офатлар, сув танқислиги, қурғоқчилик, ижтимоий-сиёсий муаммолар, пандемия, қуролли низолар, неча юз минглаб ўлимлар... Шуларнинг ҳаммасининг асоратлари йиғилиб, оламдаги одамлар ҳаётига, туриш-турмушига, озиқ-овқат маҳсулотлари нарх-навосига, борди-келдиларга қаттиқ путур етказмоқда.

ОЗИҚ-ОВҚАТ:

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН БОЗОРЛАРИДА НИМА ГАПЛАР?

Бугун нарх-наво энг кўп муҳокама қилинадиган мавзулардан бирига айланди. Нархлар ошаётгани ҳам бор гап. Лекин биров билиб, биров билмай гапирари. Мамлакатимизда озиқ-овқат хавфсизлиги, нархларнинг аҳоли даромадларига номутаносиб тарзда ошиб кетмаслиги жуда муҳим.

Бу борада қандай ишлар амалга оширилаётгани ҳақида **Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳузуридаги Прогнозлаштириш ва макроиқтисодий тадқиқотлар институти лойиҳа раҳбари, иқтисодиёт фанлари доктори Нодирбек Расулов** мухбиримизга қуйидагиларни гапирди берди:

— Сўнгги йилларда мамлакатимизда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда ички бозорларда нархлар барқарорлигини назорат қилиш борада тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Бозорларда озиқ-овқат маҳсулотлари тақчиллигини, нархларнинг асосий кўтарилиб кетишининг олдини олиш бўйича ёндашув мутлақо ўзгариб, давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланди, Президентимизнинг кўрсатмаси билан муҳим қарорлар қабул қилинмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 31 мартдаги “Озиқ-овқат хавфсизлиги ва ички бозорда нархлар барқарорлигини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори шулар жумласидандир. Мазкур қарорга кўра, дунё бозорларида юзага келаётган кескин тебранишларнинг аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашга салбий таъсирини камайтириш, ички бозорни бугдой, ун ва ўсимлик ёғи маҳсулотлари билан узлуксиз ва кафолатли таъминлаш мақсадида Қозоғистондан апрель-июль ойларида 100 минг тонна 3-синф бугдойини (бир қисми ун) мақбул нархларда импорт қилиш бўйича тақлиф маъқулланган.

Шу билан бирга, ички ва ташқи бозорлардаги вазиятдан келиб чиқиб, мазкур қарор доирасида ажратиладиган маблағлар ҳисобидан яна 500 минг тонна бугдойни импорт қилиш зарурати юзасидан асослан-тирилган тақлиф киритилиши белгиланган. Қарорда импорт қилинадиган бугдой (ун) ва ўсимлик ёғини темир йўллар орқали ташинишда 50 фоизли имтиёзли тарифлар қў-

ланилиши 2022 йил 1 апрелдан бошлаб йил якунига амал қилиши белгилаб қўйилди.

Барчага маълумки, мамлакатимиз ва унинг минтақаларини озиқ-овқат билан таъминлашда агроасаноат комплекси ва қишлоқ хўжалик тармоғи ҳам муҳим ҳисобланиб, Давлатимиз раҳбари томонидан бир қатор вазифалар қўйилдики, уларни комплекс ҳал этиш талаб этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 ноябрдаги “Ғалла етиштириш ва сотишда эркин рақобатни таъминлайдиган бозор тамойилларини жорий этиш тўғрисида”ги қароридан ички бозорни ғалла дони билан кафолатли таъминлаш мақсадида муҳим чоралар белгиланди.

Хусусан, 2022 йилдан бошлаб республика ҳудудида экишга тавсия этилган бугдой навларини хўжалик юритувчи субъектлар томонидан ер-сув шароитларидан келиб чиққан ҳолда, мураккаб жойлаштириш ҳамда 2022–2024 йилларда ғаллачилик кластерлари ва фермер хўжалиқлари етиштирган ҳосилнинг ғалла экилган ҳар гектар суғориладиган майдон ҳисобидан республика бўйича ўртача 2,5 тоннадан бугдойни эркин биржа савдолари орқали, қолган қисмини тўғридан-тўғри шартномалар асосида эркин сотиш белгилаб қўйилди.

Энди бозорларимиздаги озиқ-овқат маҳсулотларининг нархларидаги ўзгаришлар бўйича айрим таҳлилларга тўхталиб ўтсак. Давлат статистика қўмитаси маълумотларига кўра, 2022 йилнинг март ойида истеъмол секторидаги товарлар ва хизматларнинг ўртача нархи 1,5 фоизга қимматлашган. Март ойида нархлар ва тарифлар ўсишида озиқ-овқат маҳсулотлари етакчи ўринларни эгаллаб, ой давомида уларнинг нархлари ўртача 2,5 фоизга ошган. Шу даврда нооziқ-овқат товарлари 1,1 фоизга ва аҳолига пуллиқ хизматлар 0,4 фоизга ошган.

Маҳаллий бозорларимизда озиқ-овқат маҳсулотлари тақчиллигининг олдини олиш мақсадида 113,1 млн. АҚШ долларига бугдой, 59,6 млн. долларга шакарқамиш, 52,1 млн. долларга маргарин маҳсулотлари, 26,5 млн. долларлик қорамол гўшти, 22,5 млн. долларга ўсимлик ёғи, 21 млн. долларга картошка, 16,4 млн. долларга бугдой уни ҳамда 11,5 млн. долларга банан импорт қилинган.

2022 йилнинг январь-февраль ойларида импорт қилинган озиқ-овқат маҳсулотлари ҳажмида энг юқори улуш Қозоғистонга тўғри келиб, унинг ҳиссаси жами импордга 36,1 фоизни ташкил этган. Импортнинг 25,6 фоизи Россия, 12,4 фоизи Бразилия, 3,6 фоизи Покистон ҳиссасига тўғри келган.

Ҳозирги кунда Россия — Украина ўртасидаги ҳарбий можаро сабаб жуда кўплаб хорижий мамлакатларда озиқ-овқат билан боғлиқ муаммолар юзага келмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (FAO) ҳисоботида кўра, март ойида жаҳон бозорида бугдой нархи 19,7 фоизга ўсган. Маккажўхори нархи бир ой ичида 19,1 фоизга кўтарилиб, рекорд даражага етган. Ўсимлик ёғи нархлари 23,2 фоизга қимматлашган. Бу ўсиш Россия ва Украинанинг жаҳонда етакчи экспортчи эканлиги билан боғланган. Шакар нархлари 6,7 фоизга, йиллик нисбатда эса 20 фоизга ошган.

Бундан ташқари, гўшт нархи ҳам ўртача 4,8 фоизга қимматлашган. Натижада Европа Иттифоқининг кўплаб мамлакатларида айрим озиқ-овқат маҳсулотларини сотишга чекловлар жорий этилмоқда. Демак, юқорида таъкидлаганимиздек, озиқ-овқат маҳсулотлари нархи ошиши деярли бутун дунё мамлакатларида кузатишмоқда.

Юртимизда эса озиқ-овқат маҳсулотлари билан боғлиқ муаммоларни ҳал этиш билан шахсан Давлатимиз раҳбарининг ўзлари шуғулланаётганининг натижасини бозорларимиздан ҳам билсак бўлади. Мисол учун, Европадаги дўконларда, жумладан, Германия, Испания ва Италия каби мамлакатларда макарон, ёғ ҳар бир харидор учун 2-3 донадан сотилади, деб ёзиб қўйилган бир пайтда юртимизда (Улуғ Рамазон ойи давом этаётган вақтда) бозорлардаги тўқилликни, аҳоли хотиржамлигини кўриб, Яратганга шукр қиласан.

Бозорда моҳир нонвойлар томонидан чиқарилган турли хилдаги нонлар, нишолда, сомсаю-норинлар, ош, товук, балиқ, қўйинчи, барчаси бор... чекланмаган миқдорда. Бу катта ва улуг неъмат!

“Ўзбекистон овози” мухбири Тоштемир ХУДОЙҚУЛОВ тайёрлади.

МУНОСАБАТ

МАКТАБДАГИ МУҲИТГА МАСЪУЛМИЗ

Президентимиз раислигида мактаб таълимини ривожлантириш масалалари юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида жуда тўғри таъкидланди: мактабларнинг дарс тугаши билан ёпилиши – мутлақо нотўғри.

Кутубхона, спорт зал, компьютер хоналари, тадбирлар зали доимий ишлаши, уларда ҳар куни мусобақа, концерт, китобхонлик, мушоира, “Заковат” ва бошқа интеллектуал ўйинлар ўтказилиши керак. Мактаблардаги таълим ва тарбия миллий руҳ ва ватанпарварлик ғоялари билан уйғун бўлиши зарур. Шу билан бирга, мактаб ўқувчиларининг бўш вақтини мазмунли ўтказиш мақсадида спорт, маданият ва санъат тўғрақларини ҳам фойдалаштириш зарурлиги таъкидланди. Бу орқали ҳар бир мактабда жамоавий ўйин турлари бўйича жамоалар тузилади ҳамда мунтазам равишда мактаблар ўртасида мусобақалар ўтказилади.

Айтиш керакки, Тошкент вилояти Қибрай тумани умумтаълим мактабларига ҳам янги муҳит, ижодкорлик нафаси кириб келмоқда. 5-умумтаълим мактабда китобхонлар клублари шаклланди, тасвирий санъат, мусиқа, театр, актёрлик, журналистика соҳаларига нисбатан ўқувчиларда қизиқиш кучайди. Демак, ёшларни китобхонликка жалб этиш, уларнинг иқтидорини юзага чиқариш ва таълим муассасаларида маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини оширишга давлат сиёсати даражасида аҳамият қаратилгани бежиз эмас экан. Ёш ижодкорларнинг ижод намуналари, шеърлари газета ва журналларда чоп этилаяпти. Уларни тўплам сифатида чоп этиш ҳаракатлари олиб борилаяпти.

Қобилиятли ўқувчиларни аниқлаш ва саралаш, ўқувчиларнинг ижодий ишлари билан мунтазам танишиб бориш, уларга йўл-йўриқ кўрсатиш, тўғрақлар ташкил этиш ва режа асосида маҳорат сабоқларини олиб бориш ҳам эътиборимиз марказида. Қисқа вақт ичида ўқувчилар ўртасида турли адабий, ижодий танловлар, фестиваль ва бошқа тадбирлар ташкил этилди. Таниқли ёзувчи ва шоирларни жалб қилиш орқали адабий-бадиий кечалар ташкил этмоқдамиз.

Ёшлар билан ишлашда аввало, ҳар бир ўқитувчи-мураббий масъулиятли бўлиши лозим. Бу муҳим масалада бефарқ бўлишга ҳаққимиз йўқ. Муҳитни биринчи бўлиб, биз, ўқитувчилар ўзгартиришимиз зарур.

Қодиржон МАМАРАСУЛОВ, Қибрай туманидаги 5-умумтаълим мактабининг ижодий-маданий масалалар бўйича тарғиботчиси.

ЯНГИ КИТОБ ТАҚДИМОТИ

“Шом повуши”

Пойтахтимизда Ўзбекистон Ёзувчилар уюмси ва Ёшлар ишлари агентлиги ҳамкорлигида шоир Шўҳрат Орифнинг “Шом товуши” китоби тақдими ўтказилди.

Тақдимотда Ёшлар ишлари агентлиги директори Алишер Саъдуллаев, Ўзбекистон халқ шоири Усмон Азим, Ёзувчилар уюмси раиси ўринбосари Ғайрат Мажид, шоир Бобур Бобомурод ва бошқалар сўзга чиқиб, муаллиф ижодининг ўзига хос жиҳатлари, китобхонликнинг аҳамияти ҳақида фикр билдиришди.

Қатрлар ўрин олган “Шом товуши” китоби Ёзувчилар уюмси хомийлигида “Адабиёт” нашриёти томонидан чоп этилган.

Китобда шундай сатрлар бор: “Ишқ бу йўқ бўлиш ва бундан ҳузур топишдир.” Тақдимот якунида муаллиф ёшларга янги китобидан тўхфа қилди.

Тоштемир МУРОД.

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ МЕҲНАТГА ОИД ҲУҚУҚЛАРИ

Мамлакатимизда хотин-қизлар фаолигини ошириш, шунингдек, уларнинг бандлигини таъминлаш, тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш юзасидан бир қатор амалий ишлар олиб борилмоқда.

Кейинги йилларда хотин-қизлар билан боғлиқ қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг мазмун-моҳияти ва аҳамиятини олис ҳудудларда яшовчи хотин-қизларга

ҳам мунтазам етказиб бориш ислохотларнинг мақсади ва самараси янада тез ва яққолроқ намоён бўлишини таъминлайди.

Хотин-қизларнинг меҳнатга оид ҳуқуқларини ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтириш, уларнинг тадбиркорлик ташаббусларини янада қўллаб-қувватлаш, меҳнат фаолиятини рағбатлантириш мақсадида Президентимизнинг “Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида”ги Қарори

қабул қилинган.

Унга кўра, 2019 йил 1 майдан бошлаб аёлларнинг пенсия ёшига тўлганлиги ёки қонун ҳужжатларига мувофиқ ёшга доир давлат пенсиясини олиш ҳуқуқи вужудга келганлиги сабабли улар билан тузилган номуайян муддатли меҳнат шартномасини 60 ёшга тўлгунга қадар ёки муддатли меҳнат шартномасининг муддати тугагунга қадар иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилиш тақиқланиши белгиланди.

Юқоридаги асосларга кўра, ходим билан тузилган меҳнат

шартномасини иш берувчи ташаббуси билан унинг пенсия ёшига тўлганлиги сабаби билан бекор қилиш қонун ҳужжатларини бузиш ҳисобланади ва белгиланган тартибда жавобгарликка тортишга асос бўлади. Сиз ҳам ўз меҳнат ҳуқуқларининг бузилаётганлигини билсангиз, худудий адлия органларига мурожаат қилинг.

Жасур ХУДОЁРОВ, Тошкент шаҳар адлия бошқармаси ҳуқуқий тарғибот ва маърифат бўлими бошлиғи.

Барчани қувонтирган ҳужжат.

13-aprel, chorshanba, 2022-yil.
№15 (32709)ХОТИН-ҚИЗЛАР УЧУН ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТИГА
КИРИШДА ҚАНДАЙ ИМКОНИАТЛАР МАВЖУД?

Шу кунларда ижтимоий тармоқларда камида 5 йиллик иш стажига эга аёллар олий ўқув юртига имтиҳонсиз қабул қилиниши, таълим олгандан кейин улар яна 5 йил танлаган йўналиш бўйича ишлашлари кераклиги, тавсия асосида олий ўқув юртиларининг таълим йўналишига кириши мумкинлиги юзасидан хабарлар тарқалди.

Ушбу мавзуга Ўзбекистон Республикаси Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси бошқарма бошлиғи Дилшода МИРЗАЖОНОВА билан суҳбат давомида ойдинлик киритдик.

– Президентимизнинг 2022 йил 7 мартдаги тегишли фармонида 2022/2023 ўқув йилидан бошлаб мутахассислиги бўйича камида 5 йил меҳнат стажига эга, лекин олий маълумотга эга бўлмаган 500 нафар хотин-қизларни ҳар йили қўмита тавсияномаларига асосан давлат олий таълим муассасаларининг бакалаврият таълим йўналишларига умумий қабул параметрларидан ташқари алоҳида тест синовлари натижаларига мувофиқ тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилиш амалиётини жорий этиш белгиланган. Бу борада Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси томонидан қандай ишлар амалга оширилмоқда?

– Мазкур тарихий ҳужжат билан хотин-қизларга яратилаётган имконият жуда катта ижтимоий аҳамиятга эгадир. Фармонда белгиланган ушбу вазифа ижросини таъминлаш мақсадида Оила ва хотин-қизлар давлат

қўмитасида Олий ва ўрта-маҳсус таълим вазирлиги, Давлат тест маркази ва бошқа манфаатдор вазирлик ва идоралар масъулларидан иборат таркибда ишчи гуруҳи тузилди.

Ишчи гуруҳ томонидан “Мутахассислиги бўйича камида беш йил меҳнат стажига эга бўлган хотин-қизларни олий таълим муассасаларига алоҳида тест натижаларига кўра тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилиш тартибини тасдиқлаш ҳақида”ги норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаси ишлаб чиқилди. Ушбу ҳужжат билан мутахассислиги бўйича камида беш йил меҳнат стажига эга бўлган хотин-қизларни олий таълим муассасаларига алоҳида тест натижаларига кўра тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилиш тартиби тасдиқланиши кўзда тутилган.

– Лойиҳада Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси тавсияномасини беришда қандайдир мезонларга асосланиш назарда тутилганми?

– Мазкур лойиҳада тавсиянома олиш учун талабгорлар ўрта-маҳсус ва профессионал таълим бўйича мутахассисликка эга бўлиши, тавсиянома олгунга қадар олий таълим олмаганлиги ёки олмаётганлиги, ўрта-маҳсус ёки профессионал таълим мутахассислиги бўйича беш йиллик меҳнат стажига эга бўлиши каби мезонларнинг барчасига тўғри келиши зарурлиги назарда тутилмоқда.

– Лойиҳада беш йил иш стажига эга бўлган хотин-қизлар учун ажратилган тўлов-контракт асосидаги 500 та алоҳида квотани тақсироти ҳам кўзда тутилганми?

– Ҳа. Лойиҳада Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги томонидан Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси билан келишилган ҳолда ҳар йили 5 июнга қадар ушбу квотани давлат олий таълим муассасалари кесимида тақсимлаш ва тасдиқлаш учун Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш бўйича давлат комиссиясига киритиш белгиланган.

– Демак, тавсиянома олиш учун талабгорлар юқоридаги мезонларнинг барчасига мос келиши зарур экан. Шу билан бирга, тавсияномага эга бўлган хотин-қизлар олий таълим муассасаларига алоҳида танловда тест синови натижаларига кўра тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилинар экан, тўғрими?!

– Ҳа, албатта. Тавсиянома та-

лабгорларга тўғридан-тўғри олий таълим муассасасига кириш имтиёзини бермайди. Тавсияномага эга бўлган хотин-қизлар олий таълим муассасаларига алоҳида танловда тест синови натижаларига кўра тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилинади.

Лойиҳада тавсияномани бериш тартиби, ўқишга қабул бўйича қабул параметрларини белгилаш, талабгорларнинг тест синовини ташкил этиш ва натижаларини эълон қилиш каби жараёнларнинг босқичлари аниқ белгилаб берилмоқда.

Хусусан, тавсияномага эга бўлган абитуриентлар камида беш йил меҳнат стажига эга бўлган хотин-қизлар учун ажратилган қўшимча қабул кўрсаткичлари доирасида ўқишга қабул қилиш кириш имтиҳонлари натижаларига мувофиқ қабул қилиниши белгиланмоқда. Бунда тавсияномага эга бўлган хотин-қизлар учун кириш имтиҳонлари олий таълим муассасаларининг бакалавриятга қабул қилиш бўйича белгиланган тартибга мувофиқ амалга оширилган назарда тутилмоқда.

Лойиҳада кириш имтиҳонларида тўплаш мумкин бўлган энг юқори баллнинг 30 фоизи ва ундан кам бўлмаган балл тўплаган тавсияномага эга бўлган хотин-қизлар баллар кетма-кетлигига қатъий риоя этилган ҳолда, камида беш йил меҳнат стажига эга бўлган хотин-қизлар учун ажратилган қўшимча тўлов-контракт асосидаги қабул кўрсаткичлари доирасида талабалikka тавсия этилиши кўзда тутилмоқда.

Шунингдек, лойиҳада тавсияномага эга бўлган хотин-қизлар тўплаган баллари билан абитуриент сифатида рўйхатдан ўтиш даврида танлаган таълим йўналишларида умумий тартибда танлов натижасига кўра, талабалikka тавсия этилган хотин-қизлар алоҳида ажратилган қўшимча тўлов-контракт асосидаги қабул кўрсаткичлари доирасида танловда иштирок этиши белгиланмоқда.

– Лойиҳада манфаатдор вазирлик ва идораларнинг ўрни нимада акс этмоқда?

– Албатта, ушбу жараёнда кўплаб вазирлик ва идоралар, ёки уларнинг ҳудудий бўлинулларининг иштироки талаб этилади. Тавсиянома олиш учун талабгор доимий яшаш ёки вақтинча рўйхатда турган жойидаги туман (шаҳар) оила ва хотин-қизлар бўлиmlарига электрон шаклда ҳар йили 1 майдан 1 июнга қадар муро-

жаат қилиши, туман (шаҳар) оила ва хотин-қизлар бўлиmlарида Ишчи гуруҳлар томонидан белгиланган мезонни тасдиқловчи маълумотлар ва электрон шаклдаги ҳужжатлар “Электрон ҳукумат” тизими идораларо интеграциялашув платформаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг Ягона миллий меҳнат тизими орқали олиниши белгиланмоқда.

Шунингдек, лойиҳада Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига икки ой муддатда мутахассислиги бўйича камида беш йил меҳнат стажига эга бўлиб олий маълумотга эга бўлмаган хотин-қизлар рўйхатини шакллантириш ва доимий янгиллаб бориш вазифаси юклатилмоқда.

Ишчи гуруҳ талабгорларнинг ҳужжатларини кўриб чиқиш якуни бўйича тавсиянома беришга тавсия этилганлиги тўғрисида ёки мезонларга мувофиқ бўлмаган талабгорларга тавсиянома бериш рад этилганлиги тўғрисида қарор қабул қилиши назарда тутилмоқда.

– Тавсияномага эга бўлган талабгорлар олий таълим муассасаларининг бакалаврият таълим йўналишига ўқишга қабул қилиш учун каерда рўйхатдан ўтади?

– Мазкур лойиҳада масаланинг ушбу жиҳати ҳам эътиборга олинган, яъни, тавсияномага эга бўлган талабгорлар олий таълим муассасаларининг бакалаврият таълим йўналишига ўқишга қабул қилиш учун амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган муддатларда Ягона интерактив давлат хизматлари портали ёки Давлат тест марказининг расмий веб-сайти орқали рўйхатдан ўтади.

Бунда тавсияномага эга бўлган хотин-қизларнинг имтиёзлари ҳақидаги маълумотлар Давлат тест марказининг маҳсус дастури орқали рўйхатдан ўтиш жараёнида талабгорларнинг шахсий кабинетидеда шаклланади. Талабгорларнинг шахсий кабинетидеда унга тегишли тавсиянома ҳақида маълумот мавжуд бўлмаса қўмитага мурожаат қилади.

Ушбу ҳужжат бугунги кунда белгиланган тартибга мувофиқ, вазирлик ва идоралар ҳамда жамоатчилик фикри ва тавсиялари асосида такомиллаштирилмоқда.

ЎЗА МУХБИРИ
Назокат УСМОНОВА
суҳбатлашди.

ЯХШИЛИК УЧУН
ДАЪВАТ

МУБОРАК РАМАЗОН ОЙИ МУНОСАБАТИ БИЛАН МАСЖИДЛАРДА АЛЛОҲНИНГ КАЛОМИ – ХАТМИ ҚУРЪОН ТИЛОВАТЛАРИ ЯНГРАМОҚДА. ЕР ЮЗИДАГИ БАРЧА МУСУЛМОНЛАР МЕҲР-ШАФҚАТ, ФАЙЗ-БАРАКА, РУШД-ХИДОЯТ КУНЛАРИ БЎЛГАН РАМАЗОН ШАРИФНИ ХУРСАНДЧИЛИК ВА ЧЕКСИЗ ШУКРОНАЛАР ИЛА ҚАРШИ ОЛДИЛАР.

Рамазон – покланиш, меҳр-шафқат, ибодат ва Қуръон оидидир. Аллоҳ таоло бу ойнинг улуглигини шундай баён этган: “Рамазон шундай улуг ойки, унда инсонларни хидоятга бошлагувчи, ҳалол билан ҳаромни ажратиб берувчи Қуръон нозил қилинган” (“Бақара” сураси, 185-оят). Масжидларда Рамазон кечалари тарових намозларида Қуръон ўқилиши бежиз эмас. Пайғамбаримиз Мухаммад (с.а.в.) “Рамазон шундай ойки, унинг аввали раҳмат, ўртаси мағфират ва охири дўзах ўтидан

халос қиладиган кунлардир”, деб марҳамат қилганлар.

Рўза исломдаги беш устунлардан биридир. Бу хусусда “Бақара” сурасининг 183-оятда: “Эй, иймон келтирган бандалар, Сизлардан аввалги қавмларга фарз қилингандек, Сизларга ҳам рўза тутиш фарз қилинди, шояд тақводор бўлсангиз”, деб ёзилган.

Авалло, рўза тутиш орқали Аллоҳ таоло ибодатга буюради. Ушбу ибодат туфайли инсон жисмонан, қалбан ва руҳан покланиб,

тақводор бўлади. Тақво бирор нарсдан тийилиш, сақланиш дегани, яъни “парҳез” сўзига тўғри келади. Бунда инсон ўз нафсини ейиш, ичишдан, жинсий алоқадан, тилини турли бемаъни, ҳақоратли гап-сўздан тияди. Умуман, киши кўз, қўлоқ ва бошқа аъзоларини ислоҳ этиб, сабр-қаноатга ўргатади.

Шунингдек, рўзадор киши бировнинг дилини огритиш ва ҳақиқа хиёнат қилиш каби иллатлардан сақланиши лозим. Бу ҳақда пайғамбаримизнинг “Агар ёмон гап-сўз, гина-

адоватлардан сақланмасангиз, кун бўйи оч юришингизга Аллоҳ муҳтож эмас” ҳадислари мавжуд. Демак, тилини турли фикс-фужур гап-сўзлардан пок сақлашлик Рамазон шариф одобларидан саналади.

Рўза тутиш инсон ва жамият учун фойдали эканлиги тўғрисида Имом Ғазолий шундай деганлар: “Рўза тутиш жон учун закот, бадан учун риёзат, яхшилик учун даъватдир. Рўза – инсон учун гуноҳлардан тийилиш, жамият учун жиноятлардан сақланишдир. Оч баданда қалб бир меъёрга ишлайди, ақл тиниқлашади, кўз равшан тартади. Тўқлик дангасалик туғдиради, қалб кўрини ўчиради, зеҳни ўтмаслаштиради. Кам уйқу ва кам таом билан қалбларингизга ҳаёт бахш этинг. Қалбларингизни очлик билан покланглар. Шунда қалбларингиз мусаффо бўлади ва тетиклашади”.

Исломнинг аҳкомлари ва бошқа ибодатлари сингари рўза жамият ва инсон ҳаётига ижобий таъсир кўрсатиши шубҳасиздир. Негаки, рўза тутиш орқали инсон ўз иродасини мустаҳкамлайди. Ўзгаларга нисбатан меҳр-шафқатли ва ҳушмуомалали бўлади. Рамазон ойида кишилар ўртасидаги муносабатлар яхшиланади, ҳар қандай гина-қудуратлар, араз-нифок унутулади. Расулulloҳ (с.а.в.) башорат қилганларидек, Рамазон ойида ихлос, эътиқод ва Аллоҳнинг раҳматидан умидвор бўлиб рўзадор бўлган кимсанинг барча ўтмиш гуноҳлари мағфират қилинади. Шундай экан, тақво ва покланиш ойини ғанимат билиб, эзгулик, яхшиликка ундовчи хайрли, савобли амалларни кўпайтирайлик.

Умуман олганда, Рамазон ойининг ҳар бир куни Аллоҳ тарафидан биз учун берилган улуг неъмат ва имтиҳондир. Шунинг учун ҳам ушбу муборак ойда савобли амалларга ҳаракат қилишимиз онадан янги туғилгандек покиза чиқишимизга сабаб бўлади.

Рамазон кечаларида қилинган дуоларнинг, ибодатларнинг шарофату баракотидан Аллоҳ таоло бутун дунёда, хусусан, мамлакатимизда тинчлик-хотиржамлик, фаровонликни янада бардавом айласин.

Неъматулло МУҲАМЕДОВ,
Ўзбекистон халқаро ислом академияси
кафедра мудири, тарих фанлари
доктори.

13-aprel, chorshanba,
2022-yil. №15 (32709)

ИШЛАЙДИГАН ТАЛАБА

ҲАЁТГА ТЕЗ МОСЛАШАДИ

4 МАРТ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ТАЛАБА ЁШЛАР УЧУН ТАРИХИЙ КУН БЎЛДИ. ШУ КУНИ ПРЕЗИДЕНТИМИЗ ВИДЕОСЕЛЕКТОР ЙИГИЛИШИ ЎТКАЗИБ, БИЗ, ЁШЛАРНИ ЎЙЛАНТИРИБ КЕЛАЁТГАН МАСАЛАЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШ БЎЙИЧА ҚАТЪИЙ ВАЗИФАЛАРНИ БЕЛГИЛАБ БЕРДИЛАР. ЙИГИЛИШДА КЕЛТИРИЛГАН РАҚАМЛАР МАМЛАКАТИМИЗДАГИ ТАЛАБА ЁШЛАР УЧУН ТАЖРИБА ОШИРИШ, МЕХНАТ ҚИЛИБ, ДАРОМАДГА ЭГА БЎЛИШ НАҚАДАР МУҲИМ ЭКАНИНИ КЎРСАТДИ.

Бугунги кунда республикадаги олийгоҳларда 510 минг нафар талаба кундузги таълим шаклида ўқимокда. Яқинда талабалар билан суҳбат ва сўровномалар ўтказилди. Талабаларнинг 100 минг нафарга яқини ишлаш ва қўшимча даромад топишга эҳтиёжи борлигини билдирган. Эштиборли жиҳати, улар орасида 7,5 минг нафар чин етим ёки ногиронлиги бўлган ҳамда 4,5 минг нафар турли "дафтарлар"га киритилган талабалар бор.

Улар учун ишлаш имконияти мавжудми, бўш иш ўринлари етарлими? Айни пайтда талабалар ишлаши мумкин бўлган 105 мингта вакант иш ўрни мавжуд. Таълим ва хизмат кўрсатиш соҳаларида 22 минг, саноатда 17 минг, соғлиқни сақлашда 9 минг, қурилиш ва қишлоқ хўжалигида 6 минг, молия соҳасида 3 минг, алоқа ва IT соҳасида 2,5 минг иш ўрни бор экан. Аммо ҳамма ташкилотлар ҳам талабаларни ишга олишни истамайди. Энди бу қоида ўзгаради.

Давлатимиз раҳбари барча давлат ташкилотлари ва муассасаларида талабалар учун ишлашга рухсат берилишини таъкидлади.

Аҳоли, хусусан, ёшларни иш билан таъминлаш, бандликка кўмаклашиш ҳар бир мамлакатнинг иқтисодий ва ижтимоий ривожланишининг асосий мезонларидан ҳисобланади. Чунки одамларнинг ўз даромад манбаига эга бўлиши жамиятдаги ижтимоий муаммоларни ҳал қилиш, турмуш даражасини яхшилашда муҳим роль ўйнайди. Юртимизда бу масалаларга жиддий эътибор берилмоқда.

Самарқанд шаҳрида ҳам бу борада тизимли ишлар йўлга қўйилмоқда. Шаҳарда аҳоли сонининг кўплигини инобатга оладиган бўлсак, бу масала жуда долзарб ҳисобланади. Ўтган йили шаҳарда "Ишга марҳамат" мономаркази ташкил этилди. Унда банд бўлмаган аҳолига 6 турдаги бандлик хизматлари кўрсатиб келинмоқда. Улар ишсиз фуқароларни ишга жойлаштириш, касб-хунарга ўқитиш, миграция, малакани баҳолаш каби хизматлардан иборат. Асосий йўналишлардан бири ишсиз фуқароларни касб-хунарга ўқитиш бўлиб, мономарказда бир йилда ўртача 1650 нафар ўқувчини ўқитиш имконияти бор. Ўқувчилар жами 19 та касб-хунар бўйича ўқитилмоқда, касб-хунар турига қараб 2 ойдан 6 ойгача бўлган давр мобайнида ўқитилиб,

касбга йўналтирилмоқда. Бунда аҳамиятли жиҳатлардан яна бири шуки, ўқиш даврида "Ёшлар дафтари" ва "Темир дафтар"да рўйхатда турганларга стипендия ҳам тўланади.

Бугунги кунда фуқароларимиз орасида тадбиркорлик билан шуғулланиб, ўз-ўзини банд қилган, янги иш ўринларини яратётганлар кўпчиликини ташкил этмоқда.

– Ҳозирда Самарқанд шаҳрида 17631 та тадбиркорлик субъекти рўйхатга олинган бўлиб, улардан 4943 таси яқка тартибдаги тадбиркорлардир, – дейди **Самарқанд шаҳар бандликка кўмаклашиш бошқармаси ходими Абдулла Шамсидинов**. – Улар томонидан ўтган йил давомида жами 4015 та янги иш ўрни яратилди. Марказимизда бугунги кунда аҳолидан тушган мурожаатлар бўйича мунтазам ишлар олиб борилади. Шаҳримиздаги корхона ва ташкилотлардаги иш ўринлари бўйича маълумотларни йиғиб, уларга тақдим этамиз. Улар ўзларига маъқул иш жойини танлаб, ишга жойлашиш имкониятларини кўради.

Самарқанд шаҳрида 10 дан ортиқ олий таълим муассасаси бўлиб, битирувчиларни иш билан таъминлаш масаласи алоҳида эътибор талаб этади. Чунки бугун меҳнат бозоридаги талабдан келиб

чиққан ҳолда, замонавий ва техникавий билим, кўникма ва малакаларга эга бўлган кадрларга эҳтиёж катта. Жорий ўқув йилида вилоятимизда олий таълим битирувчилари 57 011 нафарни ташкил этади. Улардан 35750 нафари таълимнинг кейинги босқичига ўтиши кутилаётган бўлса, 21261 нафари меҳнат бозорига кириб келишади. Бу эса ОТМларда битирувчилар билан тизимли ишлашни талаб этади. Битирувчиларнинг бандлигини таъминлашни мувофиқлаштирувчи бўлимлар самарали фаолият кўрсатиб, улар корхона ва ташкилотлар билан тизимли ҳамкорликни йўлга қўйишлари бугунги кун талабига айланиб бормоқда.

Президентимиз талаба ёшларни иш билан таъминлаш масаласи бўйича ўтказилган видеоселекторда ҳам бу борада қатор вазифаларни белгилаб берди. Жумладан, ҳокимлар ва ОТМ ректорлари биргаликда олийгоҳларда бўш иш ўринлари ярмаркалари ташкил этиши белгиланди. Шунингдек, талабаларнинг билим ва салоҳиятидан келиб чиқиб, ОТМларнинг ўзида ишлашни рағбатлантириш кераклиги таъкидланди. ОТМларда таълим олаётган талаба ёшлар сони ўсаётганини инобатга оладиган бўлсак, уларнинг бандлигини таъминлаш юртимизда ишсизликнинг кескин камайишига олиб келади. Бу каби тақриф ва ташаббуслар талаба ёшларнинг доимий иш жойларига эга бўлиши, жамиятда ўз ўрниларини топишида улкан аҳамият касб этади.

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг дастурий мақсадларидан бири ҳам айнан ишсиз, ўз даромадига эга бўлмаган аҳолини қўллаб-қувватлаш, уларнинг бандлигига кўмаклашиш ҳисобланади. Бу борада алоҳида "Темир дафтар", "Ёшлар дафтари"да рўйхатда турувчилар учун "Ёшларга кўмак", "Аёлларга кўмак" лойиҳалари тизимли равишда ташкил этилмоқда.

Иззат Ҳамидов мана шундай лойиҳалар орқали ўз тадбиркорлигини йўлга қўйган ёшлардан бири. Самарқанд шаҳри, "Богбонлар" маҳалласида яшовчи йигит иқтисодий имконияти чеклангани сабабли "Ёшлар дафтари"да рўйхатда қолаётган эди. 2021 йилда унга "Ёшларга кўмак" лойиҳаси доирасида имтиёзли кредит ажратилишида амалий ёрдам кўрсатилди. Бугун Иззат Ҳамидов ўз маҳалласида шинамгина новвойхона фаолиятини йўлга қўйиб, иш бошлади.

Партияимиз фаоллари, депутатлар ёшларнинг ишлашга интилиши ва ташаббусларини қўллаб-қувватлаб, амалий натижа учун ҳаракат қилиши зарур, деб ўйлайман. Ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан фаол ёшлар жамиятнинг ривожлантиришга, камбағаллик ва боқимандаликни қисқартиришга хизмат қилади.

**Санжар ҚҮЙЛИЕВ,
СамДУ 4-босқич талабаси,
ЎЗХДП Самарқанд шаҳар кенгаши масъул ходими.**

**Маҳалла раислигига
кимлар сайланиши
мумкин?**

Қонунчиликка кўра, фуқаролар йиғини раиси (оқсоқоли) лавозимига номзодлар:

- Ўзбекистон фуқароси бўлиши;
- қоида тариқасида, олий маълумотга эга бўлиши;
- бевосита сайловга қадар камида 5 йил тегишли ҳудудда доимий яшайётган бўлиши;
- ташкилотчилик қобилиятига, давлат органларида ёки нодавлат ноижорат ташкилотларида ёхуд тадбиркорлик ва бошқа хўжалик фаолияти соҳасида иш тажрибасига, шунингдек, ҳаётий тажрибага ҳамда аҳоли ўртасида обрў-эътиборга эга бўлиши керак.

Қуйидагилар номзод этиб кўрсатилиши мумкин эмас:

- суд томонидан муомалага лаёқатсиз, деб топилган шахслар;
- оғир ёхуд ўта оғир жиноятларни содир этганлик учун судланганлик ҳолати тугалланмаган ёки судланганлик олиб ташланмаган шахслар;
- суднинг ҳукми билан озодликдан маҳрум этиш жойларида сақланаётган шахслар;
- ҳақиқий ҳарбий хизматдаги шахслар;
- диний ташкилотларнинг профессионал хизматчилари.

**Мева-сабзавот билан
савдо қилувчи корхоналар
чанқовбосди ичкиликлар
ҳам сотиши мумкин**

Мева-сабзавот билан савдо қилувчи корхоналар ва ташкилотлар қўшимча равишда қадокланган бошқа озиқ-овқат товарлари: зиравор, кетчуплар, дориворлар, асал, ўсимлик мойи, туз, озиқ-овқат маҳсулотларига қўшиладиган 10 фоиздан ортиқ бўлмаган концентрацияли сирка кислотаси, мева-сабзавот шарбатлари ва чанқовбосди ичимликлар ҳам сотиши мумкин.

**Айрим ҳолларда
кадастр паспорти бепул
расмийлаштирилади**

Қуйидаги ҳолларда кадастр паспортининг расмийлаштириш бепул амалга оширилади:

- кўчмас мулк объекти бўйича бирламчи кадастр йиғма-жилди (паспорти) мавжуд бўлиб, бегоналаштирилганда ёки объектда ўзгаришлар (реконструкция, қўшимча ва алоҳида қурилиш) мавжуд бўлмаганда;
- кўчмас мулк объектининг бир қисми бегоналаштирилганда объектнинг қолган қисмига ёки реконструкциясиз тоифаси ўзгарганда;
- кадастр йиғмажилди (паспорти) йўқолганда (яроқсиз ҳолга келганда).

Ушбу ҳолларда кадастр паспорти 3 иш кунни мобайнида расмийлаштирилади.

**Болаларни
қийнаш жиноий
жавобгарликка
сабаб бўлади**

Давлат болани зўравонликнинг барча шаклидан, шу жумладан жисмоний, руҳий зўравонликдан, қийноқларга солишдан ёки шафқатсиз, қўпол, инсон кадр-қимматини камситувчи бошқа шаклдаги муомаладан ҳимоя қилади.

Болаларга нисбатан зўравонлик қилиш унинг ҳуқуқий оқибатларига кўра, маъмурий ёки жиноий жавобгарликка сабаб бўлади.

Шунингдек, болаларни мутасил равишда қийнаш 5 йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИ БАНДЛИгини ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА УСТУВОР ВАЗИФАЛАР*

► ҲОЗИРГИ КУНДА РЕСПУБЛИКАДА МАВЖУД ОЛИЙГОҲЛАРДА

Талабаларнинг бандлигини таъминлаш ишларини тизимли ташкил этиш учун **Бош вазир бошчилигида республика комиссияси** тузилиши белгиланди. Ҳокимлар ҳам ректорлар билан бирга ҳудудларда шундай комиссиялар ташкил этади.

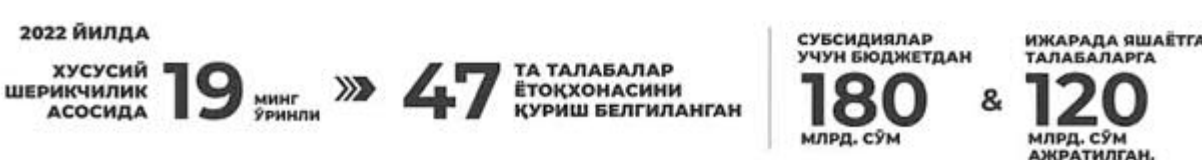
► ОЛИЙГОҲЛАРДА БЎШ ХОНА ВА ИНШОТЛАРНИ ТАЛАБАЛАРГА БЕПУЛ АЖРАТИШ ОРҚАЛИ УЛАРДА КАМИДА 10 ТАДАН ПУЛЛИК КУРСЛАР, ТЎГАРАКЛАР ВА БОШҚА ХИЗМАТЛАР ҲАМДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШЛАР ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ.

<p>Талабалар бандлигини таъминлашни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш бўйича қуйидаги шарт-шароитлар яратилади:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ОТМлар ҳудудида пуллик ўқув курслари, спорт тўғараклари ва бошқа хизматларни ташкил этган талабалар даромад солиғидан озод қилинади; ○ Талабаларнинг олийгоҳлар ҳудудидаги лойиҳалари учун кредит ресурслари ажратилади; ○ Ректорлар бир ой муддатда ўз ҳудудида талабалар бўш вақтида ишлаб, даромад топиши учун биттадан қоворинг марказини ташкил этади. 	<p>Барча давлат ташкилотлари ва муассасаларида талабалар учун ишлашга рухсат берилади.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Олийгоҳлардаги бошқарув, техник, хизмат кўрсатувчи ва ўқув-ёрдамчи лавозимлари бўйича мавжуд вакант жойларга талабаларни билим ва салоҳиятидан келиб чиқиб ишга жойлаштиришга рухсат этилади; ○ Талабаларни улар учун жойлашуви қўлай бўлган мактаб ва боғчаларга ишга жойлаштириш чоралари кўрилади; ○ Ҳар чоракда давлат корхоналаридаги вакансиялар бўйича талабалар ўртасида танловлар эълон қилиб борилади; ○ Ҳар бир тармоқ раҳбари ўз соҳасидаги олийгоҳлар билан тизимли ишлаб, салоҳиятли талабаларни танлаб бориши керак.
---	---

Олийгоҳлар ва хусусий сектор ўртасида ҳамкорликни тизимли йўлга қўйиш орқали **30 минг нафар** талабани иш билан банд қилиш чоралари кўрилади.

- Вилоят ҳокимлари иш берувчилар билан ҳамкорликда вакансия ва амалиёт ярмаркалари, талабалар учун бизнес учрашувлар ташкил этишади;
- Икки ой муддатда олийгоҳлар билан йирик компания, кластер ва бошқа корхоналар ўртасида ҳамкорлик тизими яратилиб, йил якунига қадар **10 минг нафар** талабанинг бандлигини таъминланади.

► ТАЛАБАЛАР ЁТОҚХОНАСИ БЎЙИЧА ЯРАТИЛГАН ТИЗИМ БЎЙИЧА:

Қайси олийгоҳ ректори ётоқхона қурилишининг **50%** ўз олийгоҳи маблағи ҳисобидан қилиш ташаббусини билдирса, қолган **50%** бюджетдан қопланиши белгиланди.

@Press_Secretary_Uz

*04.03.2022 йилдаги олий таълим муассасалари талабалари бандлигини таъминлаш орқали уларнинг турмуш даражасини яхшилаш чора-тадбирларига бағишланган видеоселектор йиғилиши юзасидан.

ТАЪЛИМ ВА МЕХНАТ

Президентимиз 4 март кунги видеоселектор йиғилишида барча давлат ташкилотлари ва муассасаларида талабаларнинг ишлашига рухсат берилишини маълум қилган эди. Мутасаддиларга давлат корхоналаридаги бўш иш ўринлари бўйича ҳар чоракда талабалар ўртасида танловлар эълон қилиб бориш топширилган. Бундан буён ҳар бир тармоқ раҳбари ўз соҳасидаги олийгоҳлар билан тизимли ишлаб, салоҳиятли талабаларни танлаб бориши керак бўлади.

Ушбу видеоселектор йиғилишида кўтарилган долзарб масалаларнинг мазмун-моҳиятини тушунтириш, талабаларни ишга жойлаштириш ва уларни қийнаётган масалаларни ўрганиш мақсадида Тошкент давлат техника университетининг 76-талабалар ётоқхонасида юқори курс талабалари билан давра суҳбат бўлиб ўтди.

– Олий ўқув юрти мутасаддилари талабаларнинг келгуси фаолиятига бефарқ бўлмаслиги, ўз навбатида талабалар ҳам меҳнатдан қочмаслиги керак, – дейди механика факультети профессори С. Нурмуродов. – Талаба ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил қилиш ҳамда Президентимиз томонидан илгари сурилган беш муҳим ташаббусни кенг тарғиб қилиш ва талабаларни меҳнат қонунчилиги асосида бандлигини таъминлаш уларнинг мустақил ҳаётга қадам ташлаши, ота-онасига қарам бўлмасдан ўзининг эртанги кунини мустақил кўра олишига замин яратлади.

Республикамиз олий ўқув юртлари талабалари ўртасида сўров ўтказилганда 100 минг нафарга яқин талаба ишлашга эҳтиёжи борлигини билдирди. Улар орасида чин етим ёки ногиронлиги бўлган 7,5 минг ҳамда турли "дафтарлар"га киритилган 4,5 минг нафар талаба бор.

Давра суҳбати баҳс-мунозара шаклида бўлиб ўтди. Профессор-ўқитувчилар талабаларни ўйлантираётган барча саволларига жавоб берди.

Ўз мухбиримиз.

t.me/huquqiyaxbotot

Ҳаёт ҳақиқатлари.

"ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК" АТБ:

Асосий ставка 17,
кредитлар 24 фоиздан

Миллий матбуот марказида "Ўзсаноатқурилишбанк" тизимида кичик ва ўрта бизнес йўналишида амалга оширилаётган трансформация жараёнлари"га бағишланган матбуот анжумани ўтказилди.

Тадбирда банк томонидан миқозларга миқозбай хизмат кўрсатишни янада яхшилаш мақсадида бизнес менежер ва универсал сервис менежерларидан иборат офис ходимлари фао-

– Ҳар бир хизмат турини ишлаб чиққанда миқозлар учун қулайликка алоҳида эътибор берилди, – дейди "Ўзсаноатқурилишбанк" АТБ Кичик ва ўрта бизнес департаменти бўлим бошлиғи Ҳабидулло Атаназаров. – Мисол учун, биз бозорда, хусусан, "Абу Сахий" бозорида фаолият юритаётган тадбиркорларнинг фаолиятини таҳлил қилиб, апрель ойининг ўрталарида жорий этиш учун "Жуда осон" кредит турини ишлаб чиқдик. Унинг суммаси 500 миллион сўм атрофида бўлади.

Анжуманда кредитлаш жараёнини автоматлаштириш мақсадида яна қатор дастурлар жорий этилаётгани маълум қилинди. Хусусан, масофавий хизматлар сонини ошириш мақсадида 71 та банк амалиётини ўзида жамлаган "SQB Business" дастури ишга туширилмоқда.

Миқозларга банкнинг исталган тармоғидан хизмат кўрсатишни йўлга қўйиш мақсадида ягона МФО тизимини жорий қилиш ишлари фаол давом эттирилмоқда. Бугунги кунда Бухоро вилоятидаги барча филиаллар ҳамда Тошкент шаҳридаги Юнусобод филиали ушбу тизимга муваффақиятли ўтказилди. Шунингдек, банк тизимида QR-Online контактсиз тўлов тизими ҳам жорий этилган. Бундан ташқари, энг сўнгги янгиликлардан яна бири – "Tap to Phone" модули орқали тўловларни қабул қилиш амалиётини бошлаш ишлари ҳам жадал давом эттирилмоқда.

Тадбирда банк раҳбарияти журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб берди.

– Марказий банк Бошқаруvinинг қарори билан асосий ставка 14 фоиздан 17 фоизга оширилди. "Ўзсаноатқурилишбанк" ҳам кичик ва ўрта бизнес вакилларига ажратаётган кредит фоизларини ҳам оширдими?

– Банкмииз ўз мизожларини йўқотмаслик, яъни кўпайтиришни мақсад қилган, – дейди раиси ўринбосари Шохруҳ Гултўраев. – Шу боис Марказий банк асосий ставкани 17 фоиз белгиланган бўлса ҳам банкмииз кичик ва ўрта бизнес вакилларига ажратаётган айрим кредит турлари фоизини оширмади. Аниқроқ айтганда, олдин асосий ставка 14 фоизлигида ҳам, ҳозир 17 фоиз бўлганда ҳам 24 фоиздан тадбиркорларга кредитлар ажратилмоқда.

Тоштемир ХУДОЙҚУЛОВ,
"Ўзбекистон овози" мухбири.

ПОРА ОЛИШНИ РАД ЭТГАН ПРОФИЛАКТИКА
ИНСПЕКТОРЛАРИ МУКОФОТЛАНМОҚДА

Ички ишлар вазирлиги "Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар тўғрисида" матбуот анжумани ўтказди.

Анжуманда Президентимизнинг 2021 йил 26 мартдаги "Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони асосида соҳага доир қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинган ҳамда Давлат раҳбарининг 2021 йил 29 ноябрдаги фармони ва 30 ноябрдаги қарори асосида республика миқолида кўшимча штат бирликларини таъминлашнинг янги тизими жорий этилгани таъкидланди.

– Вазирлик ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизмати ва унинг ҳудудий бўлинмаларининг штат бирликлари кўриб чиқилди ва таркибий тузилиши қайта тасдиқланди. – дейди Ички ишлар вазирлиги ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизмати бошлиғи ўринбосари Азим Султонов. – Жумладан, ҳудудларда хизмат қилаётган профилактика инспекторларининг лавозим бўйича унвон поғонаси капитандан майорга, профилактика катта инспектор, катта инспектор-психолог ва хотин-қизлар масалалари бўйича катта инспекторларнинг лавозим бўйича унвон поғонаси майордан подполковник махсус унвонига кўтарилиб, Воёга етмасларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказлари раҳбар-

ларининг лавозим бўйича унвон поғоналари полковник махсус унвони этиб белгиланди. Профилактика инспекторларининг 128 та вазифаси 22 тага мақбуллаштирилди.

Шунингдек, республика миқолида бир нафардан профилактика инспектори фаолиятини йўлга қўйиш мақсадида кўшимча штат бирликлари ташкил этилиб, уларнинг сони 10 195 тага етказилди.

Ўз хизмат вазифаларига масъулиятсизлик билан ёндашган 948 нафар профилактика инспектори интизомий жазоланиб, 176 нафари ички ишлар органларидан бўшатилди. Профилактика инспекторларининг шахсий ташаббуси билан уларга пора тақдир қилган 24 нафар шахс ушланиб, уларга нисбатан қонуний чоралар кўрилган ҳамда пора олишни рад этган профилактика инспекторлари 40 миллион 200 минг сўм миқдоридан пул мукофотлари билан мукофотланган.

Шунингдек, анжуманда кўча ва жамоат жойларида ўтказилган 29 149 та рейд натижасида яшаш жойи ноаниқ 1 166 нафар шахс, назоратсиз қолган 2 297 нафар воёга етмаганлар ижтимоий ёрдам кўрсатиш марказларига жойлаштирилгани, совуқ қурол олиб юрган 2 150 нафар шахсга нисбатан қонуний чоралар кўрилгани ҳақида ҳам маълумотлар тақдим этилди.

ИИВ вакиллари журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб берди.

Тоштемир МУРОД.

лияти йўлга қўйилгани, натижада банкда кредит ажратиш тезкорлиги юридик шахслар учун 2,6 баробарга тезлашиб, миқозлар сони 12 фоизга ошгани, масофавий банк хизмат турларидан фойдаланувчилар сони эса 115 фоизга ўсгани ҳақида ахборот берилди.

– Банк тизимида 2018 йилдан буён халқаро молия институтлари билан ҳамкорликда амалга оширилаётган трансформация жараёнида тадбиркорлик субъектларига хизмат кўрсатиш тубдан такомиллаштирилди, – дейди "Ўзсаноатқурилишбанк" АТБ Бошқарув раиси ўринбосари Шохруҳ Гултўраев. – Халқаро молия корпорацияси тавсиялари асосида банкнинг бутунлай янги ташкилий тузилмаси жорий қилиниб, банк миқозлари 3 турдаги (корпоратив, кичик ва ўрта бизнес ҳамда чакана бизнес) сегментларга, шунингдек, кичик ва ўрта бизнес субъектлари ҳам алоҳида субсегментларга (микро, кичик ва ўрта сегментлар) ажратилди. Биз тадбиркорлар ўртасида олдиндан лимит белгилаш орқали айланма маблағни тўлдиришга кредит олиши мумкин бўлган потенциал миқозларни аниқлаш алгоритминини ишлаб чиқдик.

"ЎЗСУВТАЪМИНОТ" АЖ:

ИСТЕЪМОЛЧИЛАР
1 ТРИЛЛИОН
ҚАРЗДОР

"ЎЗСУВТАЪМИНОТ" АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИНИНГ АХБОРОТ ХИЗМАТИ ФЙДАЛАНИЛГАН ИЧИМЛИК СУВИ ВА КЎРСАТИЛГАН ОҚОВА СУВ ХИЗМАТЛАРИ ЮЗАСИДАН ДЕБИТОР ҚАРЗДОРЛИК ҲАҚИДА АХБОРОТ БЕРДИ.

Жорий йилнинг 1 март ҳолатига кўра, республикада истеъмолчиларнинг жами дебитор қарздорлиги 1 триллион сўмдан кўпроқни ташкил этмоқда. Шундан 930,8 миллиард сўм жисмоний шахсларнинг дебитор қарздорлиги бўлса, 181,3 миллиард сўмлик қарздорлик эса юридик шахсларнинг "ҳиссаси"га тўғри келяпти.

Энг юқори кўрсаткичлар Тошкент шаҳрида – 218,2 миллиард сўм, Тошкент вилоятида – 139,4 миллиард сўм ва Андижон вилоятида – 89,3 миллиард сўмни ташкил этмоқда.

Худудий сув таъминоти корхоналари томонидан истеъмолчиларнинг дебитор қарздорлигини

ундириш бўйича мунтазам равишда ўтказилаётган рейд тадбирлари давомида айрим фуқароларнинг қарздорлиги 10 миллион сўмгача етгани аниқланган.

"Ўзсувтаъминот" АЖ томонидан соҳани рақамлаштириш мақсадида пилот лойиҳа тарихида республика миқолида 72 та туман ва шаҳарларда сув таъминоти корхоналарининг назоратчилари томонидан хизматлар учун аҳолидан пул ундириш ишлари тўхтатилган. Яъни, ушбу туман ва шаҳарлар аҳолиси электрон тизимлар орқали тўловларни амалга ошириш лойиҳасига ўтказилган.

Натижада ўтган давр мобайнида мазкур амалиёт ўзининг ижобий

томонини кўрсатиб, тушумларнинг ҳажми ошишига хизмат қилаётгани таъкидланади. Мисол учун, жорий йилнинг март ойида Қорақалпоғистон Республикаси Бўзатов туманида тушумлар режаси ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 242 фоизга, Мўйноқ туманида эса 216 фоизга, Наманган вилояти Тўрақўрғон туманида 179 фоизга, Сирдарё вилояти Ширин шаҳрида 136 фоизга, Фарғона вилояти Қўштепа туманида 169 фоизга, Хоразм вилояти Тупроққалъа туманида 172 фоизга бажарилган.

"Ўзсувтаъминот" АЖ истеъмолчилардан фойдаланилган ичимлик суви ва кўрсатилган оқова сув хизматлари учун тўловларни ҳар ойнинг 10 санасига қадар амалга оширишни сўрамоқда. Истеъмолчилардан келадиган тушумлар биринчи навбатда сувни ташкилотлар ва хонадонларга етказиб бериш учун сарфланади.

Ўз мухбиримиз

СУДЬЯ МИНБАРИ

СОХТА ҲУЖЖАТ
ПАНД БЕРДИ

Яқинда Жиноят ишлари бўйича Яшнобод туман судида очиқ суд мажлиси бўлиб ўтди. Унда Республика ихтисослаштирилган травматология ва ортопедия илмий-амалий тиббиёт маркази давлат муассасасининг анестезиология ва реанимация бўлими анестезиолог-реаниматолог врач Олим Қурбонов (исм-фамилия ўзгартирилган) иши кўриб чиқилди.

Суд мажлисида судланувчи тарихида сўроқ қилинган Олим Қурбонов эълон қилинган айбга тўлиқ иқдорлик билдириб, 2013 йил август ойидан шу вазифада ишлаб келаётганлигини, белгиланган низомга кўра, шифокор ходимлар ҳар беш йилда камида бир марта малака оширишлари зарурлигини қайд этди. У ҳам шу мақсадда ҳужжатларини Республика врачлар малакасини ошириш институтига топшириб, ўқиганлиги ҳақида сертификат олган.

2018 йил март ойида яна иш жойидан тавсифнома ва бошқа ҳужжатларини юқоридаги институтнинг малака бўлимига топширган. Институтдаги ходим эса унинг ҳужжатларини қабул қилиб, имтиҳон куни келиши ҳақида тушунтирган.

17 март куни у институтга бориб, имтиҳонга кириб, оғзаки саволларга жавоб берган. – Имтиҳондан ўтдингиз, – деган нотаниш ходим. – 10-15 кундан кейин сертификатни олиб кетишингиз мумкин.

Олим Қурбонов айтилган кунлари институтга бориб, ўша нотаниш ходимдан биринчи тоифага эга бўлганлиги ҳақидаги сертификатни олган.

У ўша куниёқ биринчи тоифага эга бўлганлиги ҳақидаги сертификатни ходимлар бўлимига топширган. Унга ана шу сертификатга асосан ойлик иш ҳақига ўн фоиз тўлов тўланган.

Орадан ойлар, йиллар ўтиб, шифокорларни диплом, сертификат ва бошқа ҳужжатларининг ҳақиқийлиги текширилганда негадир Олим Қурбоновга биринчи тоифали малака эга бўлганлиги ҳақидаги ҳужжат йўқ бўлиб чиқади. Аслида Олим Қурбонов олиб келган сертификат бошқа бир шифокорники бўлиб чиқади.

Қисқаси, сохта ҳужжат асосида жиноят иши қўзғатилади. Олим Қурбонов ўзининг ҳаракати жиноят эканлигини тушуниб етган ҳолда энгиллик беришни сўради. У қалбаки ҳужжат асосида 2018 йил апрель ойидан 2021 йил февраль ойига қадар кўшимча 34.811.623 сўм пул олган.

Суд судланувчининг шахсини, етказилган зарар тўлиқ қопланганлигини, икки нафар воёга етмаган фарзанди борлигини жазони энгиллаштирувчи ҳолат, деб баҳолаб ҳукм чиқарди. Олим Қурбоновга иш ҳақининг ўн фоизини давлат даромади ҳисобига ушлаб қолган ҳолда 2 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланди. Сохта ҳужжат эртами-кеч барибир "Ўз соясини солади". Бунга юқоридаги ҳолат яққол мисолдир.

Шерзод ЭШМАТОВ,
Жиноят ишлари бўйича Яшнобод туман судининг судьяси.

BIZNING SUHBAT

Ҳар бир инсоннинг тақдири ўз қўлида.

13-aprel, chorshanba, 2022-yil.
 №15 (32709)

Ўтган йили Япониянинг Токио шаҳрида Олимпия ва Паралимпия ўйинлари бўлиб ўтди. Мусобақада муносиб иштирок этган Ўзбекистон делегацияси аъзолари кўлга киритган 5 та кумуш медал соҳибларидан бири Нурхон Қурбонова бўлади.

Нурхон ҚУРБОНОВА:

ШУКРОНАЛИК ҲИССИ КУЧ БЕРАДИ

У аёллар ўртасида найза улоқтириш бўйича 18.38 метр натижа билан шахсий рекордини янгилади. "Токио-2020" ёзги Паралимпия ўйинларида ядро улоқтириш бўйича бронза медални кўлга киритди.

Спортчимиз бугунги кунда нималар билан банд экани ва спортдаги ютуқлари ҳақида гапириб берди.

— Паралимпиядадан сўнг жамоамиз билан шу йил бўлиб ўтадиган Параолимп ўйинларига тайёргарлик машғулотларини олиб бораёмиз, — дейди Нурхон Қурбонова. — Асосий эътиборимни олдинга қўйилган мақсад ва режаларимга қаратганман. Ниятларимни амалга оширишга бор кучим билан ҳаракат қиламан.

— **Сизга нима кўпроқ куч беради?**
 — Менга онам, мураббийим ва яқинларимнинг ишончи катта куч беради. Ҳар қандай инсон ҳаётда қоқилганида унга яқинлари ёрдамга келади. «Бу сенинг қўлингдан келади», «Сен удалай оласан», «Биз сизга

ишонамиз», деган гаплари мени янада олдинга ҳаракатлантиради. Ана шу ишончни оқлаш учун ҳам инсон кўпроқ меҳнат қилади. Чунки, унга ишонган кўзларни алдагиси келмайди. Яқинларини хурсанд қилгиси келади. Паралимпия ўйинларида иштирок этганимда ҳам мураббийимнинг кўзларига қараб турганман. Шунда унинг далласини ҳис қилганман. Менга бундан ташқари, ҳаётда шукроналик ҳисси куч беради. Аҳоли оғир инсонларни кўп учратганман. Шуларни кўрганимда ҳудога шукр қиламан. Оёқларим юрмасам ҳам кўзларим кўради, қўлларим ишлайди. Ҳаётда нимага эришган бўлсам, яқинларимнинг кўмаги билан эришганман.

— **Бугунги кунда дангасалик оқибатида вақтини беҳудага ўтказаятган ёшларга қандай маслаҳатлар берган бўлардингиз?**

— Бугунги таҳликали замонда кўплай ёшлар ҳаттоки мактабларга боришолмайди. Агарда ўқиган тақдирда ҳам кўнгли хотиржам

эмас. Ота-она фарзандим соғ-омон қайтиб келсин, деб дуо қилиб туради. Биз мана шундай тинч ватанда, имкониятлар етарли бўлган юртда яшаймиз. Нега энди вақтимизни беҳудага сарфлашимиз керак? Нотинч маконда яшаётганимиз йўқ. Нимага энди бу имкониятлардан фойдаланмастимиз керак?

Инсон ҳаёт йўлини қандай қуриши ўзига боғлиқ. Шунинг учун ҳозирги ёшларга ҳеч қачон меҳнатдан қочмасликларини маслаҳат берган бўлар эдим.

Ҳар бир инсоннинг тақдири ўз қўлида. Ҳаётини фақатгина ўзи ўзгартира олади. Шунинг учун ҳаракатдан тўхтамаслик керак. Агар мен ҳам тақдиримга тан бериб уйда қолганимда, ҳозирги ютуқларимга эришсам бўлар эдим. Мен тақдиримга тан беришни эмас, у билан курашиш кераклигини англаганман.

Жамшидбек АМИРОВ
 сўхбатлашди.

10 АПРЕЛЬ — АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ ТАВАЛЛУД ТОПГАН КУН

«ОТАМ ҲАҚИДА»

китобидан
 Ҳабибулла Қодирий

Дунёда Абдулла Қодирийдек бахтиқаро ёзувчи кам бўлади. Мустабид шўро жаллодлари уни қатагон қилдилар, минг бора жабр кўрсатдилар, охири ўлдириб қутулдилар. Дунёда Абдулла Қодирийдек бахтиёр ёзувчи ҳам камдан-кам бўлади. Ҳар қандай қатагонларга, қамоққа тиқилиш ва сургун бўлиш хавфига қарамай, китобхонлар "Ўткан кунлар"ни ўқийвердилар, ўқийвердилар, ўқийвердилар!..

Яхши отадан яхши фарзандлар, яхши адибдан эса фарзандлар ва яхши асарлар қолади, деган гап бор. Чиндан ҳам шундай. Қодирий допланинг фарзандларидан бири — Ҳабибулла Қодирий яхши инсон ва истеъдодли қаламкаш эди. Ҳабибулла аканинг "Отам ҳақида" китобининг дунёга келиши ҳам асл фарзанднинг ота олдидаги бурчини адо этишига мисол бўла олади. Ҳабибулла аканинг бу китоби тезда машҳур бўлиб кетди. Сабаби — унда эл севган адибнинг Инсон сифатидаги олами тасвирланган эди...

Ўткир ҲОШИМОВ,
 Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

БЕГОНА МЕҲМОНЛАР

1932 йил бўлса керак, боғимизнинг авжи обод бўлган чоқлари, пишиқчилик кезлари эди. Бир куни кечки пайт уйимизга эр-хотин кириб келди. Эр ўттиз беш, аёл ўттиз ёшларда, икковлари ҳам оврупача кийинган. Бўйчан, чиройли оппоқ юзли. Аёлнинг эгнидаги кўш этакли узун оқ кўйлагини ўзига жуда ярашган эди. Назаримда, улар бегона, уйимизга биринчи бор келишлари эди.

Дадам уларни шийпон ховлисига, устулларга ўтқиздилар. Танишиш, ўзаро сўхбат бошланди. Чиройли аёл эрлар сўхбатига бироз кулоқ солиб ўтиргач, аста туриб шийпонимизни томоша қилди ва ичкари ховлига ўтиб, уй-оиламиз билан танишиди. Ойим нон ёпар эдилар, меҳмонни қаршилаб, супага таклиф қилдилар ва тандирдан нон чиқариб хонтахтага қўйдилар. Бироқ аёл ўтирмади, ушатилган нондан бир тишлан емади ҳам ва хатто икки оғиз илиқ сўз айтмади ҳам. Қўлидаги елпигични ўйнаб, индамай шийпонга қайти ва сўхбатлари тугаган эри билан тегина жўнаб кетдилар. Кечлик чоғи ойим дадамдан сўрадилар:

— Келган меҳмонлар ким экан?
 — Билмадим... "Жулқунбой билан бир танишиб, уйини кўриб ўтайлик", деб келишибди чоғи, — дедилар дадам қулиб ва шўрвага нон тўғраб илова қилдилар: — Маориф комиссарлигида ишлашади, чамаси...
 — Хотини жуда димоғдор кўринади... — дедилар ойим.

Дадам дарҳол жавоб қилмай, тўғралган нон устига мурчи пиёз сочдилар ва қошиқлаб ея бошлаб, дедилар:

— Тўрт нарса кишини кибр-ҳаволантирар экан: бойлик, илм, мартаба ва хусн.
 Дадамнинг ушбу сўзлари хотирамда ҳамон сақланиб қолган. Кибру ҳаво дардига йўлиққан бирор кимсани учратсам, дарҳол шу хотираларни қайта-қайта эслайман...

Manba: www.kh-davron.uz

Тошкент шаҳар Сергели туманидаги 55-сонли умумтаълим мактаби томонидан 2021 йилда Самикова Дилзода Дилшод қизига берилган UM №1153752 рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

“ЁРИП ТЕШАМАН...”

Ажойиб ва бағрикенг халқимиз бор. Ораимизда ҳангоматалаб ва кулгуга мойил инсонларни истаганча учратиш мумкин. Олтинсой туманида истиқомат қилувчи Теша Ёров ҳам ана шундай замондошларимиздан бири.

Саксон ёшни қаршилаган отахон одамонулиги билан ажралиб туради. Фикри теранлиги ҳамда оқиллиги билан кўпчиликка ўрнак. Айниқса, унинг дилтортар, шакарғуфтор ва латифанамо гурунғларидан ҳузурланасиз...

— Собиқ тузум даврида заводлардан бирида қоровул бўлиб ишлардим, — дейди қаҳрамонимиз. — Биласиз, қадимда асосий ўғирлик қоровул орқали амалга оширилган. "Чўтал" бўлса, ёпиғли қозон ёпиқлигича қолар, аксинча, ишдан кетиш тайин. Хуллас, пичоғим ёғ устида — айтганим-айтган, деганим-деган...

Кунларнинг бирида "коллектив" тўйга кетди, денг. Заводда ҳеч ким йўқ. Энди тушлик қилаётганим, телефон жиринглади.

— Директор қани?
 — сўради нотаниш киши салом-алиқиси.
 — Тўйда, — дедим ҳил-ҳил пишган қўй гўштига қўл узата

туриб.
 — Инженер-чи?
 — Тўйга кетган...
 — Бош бўғалтер бордир?
 — Коллективнинг тўйи бўлгандан кейин бош бўғалтер нима қилади заводда? — дедим аччиқланиб — Гилам оламини, деб кеча "улуш" йиғувди. Уям боргандир-да...

... "Дут-дут" этган овоздан кейин иштаҳа билан овқатланишда давом этаётганим, яна телефон безовта қилди. Трубкани кўтарсам, ҳалиги киши бирдан дағдағага ўтди.

— Ўзи заводда тирик жон борми?
 — Ҳозирча менман...
 — Сен кимсан — ўшқирди у?
 — Қоровулман...
 Эшитмади шекилли, яна бақирди.

— Ким?
 — Тешаман.
 — Қандай, Тешасан?
 — Ёрип Тешаман...
 — Нима?
 — Ёрип Тешаман...
 ... "Танишим" шундай

тутақиб кетдики, асти қўяверинг. Эшитиб туриб, бирдан жаҳлим чикди.
 — Ҳали директор келсин, барини айтман.
 Кўрадиганингни кўрсан.
 — Директор-перикторинг

билан йўқ қилмасам...
 — Баттар бўл, — дедим-да, трубкани жойига қўйдим. Ахир, директор қайноғам бўлса, кимнинг ҳам кучи етарди менга?

Ширин хаёллар оғушида аччиқ кўк чойдан ҳузур қила бошладим. "Борингга шукр, қайноғажон!"

Орадан беш дақиқа ҳам ўтмай, "вағиллаб" "мелиса"ларнинг мошини етиб келди. Ҳеч гапдан ҳеч гап йўқ, иккитаси уловга тикди.
 — Ҳа, — дедим отдан тушсам ҳам эгардан тушмай.
 — Қаёққа?...
 — Райкомнинг олдида...
 — Обор, — дедим

катта кетиб. — Райкоминг директоримиз олдида ким бўлибди?
 "Мелиса"лар қўлтиқлаб, қабулга олиб киришди. Бояқишлар "смирно" туришибди.

"Райком, дегичлари директоримиздан ҳам зўр экан-да". Хаёлимдан яшин тезлигида ўтган фикрдан бирдан сергак тортидим.
 — Ассалому-алайкум, катта директор бобо, — дедим сувга тушган мушукдек.
 — Қанақа "катта директор", — ўдағайлади барваста одам.
 — Узр, кечирасиз,

гуноҳимдан ўтинг...

— Боя телефонда гаплашган сенмидинг?
 — Ҳа, — дедим овозим базўр чиқиб. Бунини "катта директор" эшитдими-йўқми менга қоронғу.

— Очигини айт, нима деб валдираяпсан? Бир ёраман, бир тешаман, дейсан? Кимсан ўзи?
 — Ишонаверинг "катта директор бобо", ҳақиқатан ҳам Тешаман...

Қора терга ботган киши сапчиб ўрнидан турди.
 — Ҳали ёрасанам?
 Шу пайт ховлиққанча директоримиз кириб келди. Ҳалиям бир айтганим бор экан. "Райком", дегичлари унгаям шундай бақирдики, асти қўяверинг.

Эртасига ишонган тоғим — қайноғам ишдан ҳайдалган бўлса, индинига менинг ҳам "қовушимни тўғирлашди".
 ...Орадан 40 йилдан ортиқ вақт ўтган бўлса-да, таниш-билишлар ҳалигача "Ёрасанми, тешасанми?", деб ҳазиллашади. Аввал жаҳлим чиқарди, ҳозир ўрганиб қолганман.

Абдумалик ҲАЙДАРОВ,
 "Ўзбекистон овози" муҳбири.

O'zbekiston ovozi

МУАССИС:

O'ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI MARKAZIY KENGASHI

TAHRIR HAY'ATI:

- Ulug'bek INOYATOV
- Ulug'bek VAYFOYEV
- Maqsuda VORISOVA
- Qalandar ABDURAHMONOV
- Guliston ANNAQILICHEVA
- Muslihiiddin MUHIDDINOV
- Hayotxon ORTIQBOYEVA
- Shuhrat ISLOMOV
- Toshtemir XUDOYQULOV

Bosh muharrir: To'liqin TO'RAXONOV

MANZILIMIZ: 100135, Toshkent, Bunyodkor shoh ko'chasi, 50 «A»-uy.

Телефонлар: (71) 276-10-91, (71) 276-20-67.

E-mail: uzbovozi@mail.ru

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0006-raqam bilan 2007-yl 11-yanvarda ro'yxatga olingan.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi. Korxonaning manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy. Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 6 bosma taboq.

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi. «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Navbatchi: Ravshan SHODIYEV

Sahifalovchi: Bekzod ABDUNAZAROV

Г — 441. 2318 nusxada bosildi.

Nashr ko'rsatkichi — 220.

t — Tijorat materiallari

ISSN 2010-7633

O'zA yakuni — 22:25.

Topshirilgan vaqti — 00:20.

1 2 3 4 5 6

Sotuvda kelishilgan narxda